

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta zdravotně sociální
Ústav radiologie, toxikologie a ochrany obyvatelstva

Bakalářská práce

Využití právních norem při práci Policie
České republiky za mimořádných událostí
podle typových činností

Vypracoval: Bedřich Holub
Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal
České Budějovice 2018

Abstrakt

Bakalářská práce se týká především oblasti činnosti Policie České republiky a dalších složek integrovaného záchranného systému v rámci mimořádných událostí. Téma je zúženo na právní normy, které Policie České republiky využívá při své činnosti v rámci zásahů u mimořádných událostí. Jde tedy zejména o teoretickou sondu do právních norem, které zmíněnou oblast činnosti Policie České republiky upravují. V práci je využívána zejména metoda analýzy, kdy jednotlivé právní normy a konkrétní ustanovení těchto právních norem jsou podrobně rozebírány a jejich obsah je vztahován ke konkrétním praktickým úskalím tématu.

Za využití metody selekce byly vybrány konkrétní mimořádné události, kterým se dále autor jednotlivě věnuje. Jde o tyto mimořádné události „Amok – útok aktivního střelce, Demonstrativní úmysly sebevraždy, Dopravní nehoda, Nález nebo hrozba použití nástražného výbušného systému (NVS), Chřipka ptáků, Letecká nehoda, Nález B – agens, Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně“.

Jádrem bakalářské práce je právě analýza každé výše zmíněné mimořádné události a to jak činnost Policie ČR, tak činnost dalších složek Integrovaného záchranného systému. Takto je činěno zejména z toho důvodu, že činnosti jednotlivých složek Integrovaného záchranného systému spolu úzce souvisejí a i právní normy se stýkají v mnoha rovinách a úrovních, což může vytvářet mnohé složité situace jak na místě mimořádných událostí, tak při jejich administraci a vyhodnocení.

Autor analyzuje nejen základní právní normy, tedy zákony, ale i další podzákonné normy a interní normativní směrnice. Práce je sondou do využívání právních norem při mimořádných událostí především Policií České republiky, která se při své činnosti řídí velkým množstvím právních norem. Od ústavních zákonů, přes zákony, vyhlášky, prováděcí vyhlášky, nařízení vlády až po opravdu nepřehledné množství interních normativních směrnic. Práce se snaží strukturovaně popsat právě ty právní normy, které zasahují do práce integrovaného záchranného systému při činnostech za mimořádných událostí.

Na základě výše zmíněné analýzy právních norem používaných při činnosti Policie České republiky v rámci integrovaného záchranného systému při mimořádných

událostech, je sestaveno vyhodnocení, výsledky. Zde jsou zmíněny především fundamentální právní normy, které jsou při mimořádných událostech využívány.

Dále je v bakalářské práci použita metoda syntézy, a to především ve vztahu ke statistikám, které jsou zmíněny v jedné z kapitol práce. Autor systematicky popisuje způsob vedení statistik, úskalí, která způsobuje vedení statistik podle různých ukazatelů a různými složkami integrovaného záchranného systému. Přesto jsou uvedeny konkrétní výsledky získané na základě této syntézy.

Využitelnost této práce je především v jejím strukturálním pojetí. Jde o systemizovaný přehled právních norem, které jsou používány nejen Policií České republiky při mimořádných událostech. Záměrně jsou selektivně uvedeny pouze jednotlivé případy mimořádných událostí, jelikož absolutní seznam mimořádných událostí pravděpodobně nelze sestavit a i kdyby to bylo možné, výrazně by to přesahovalo rozsah této bakalářské práce.

Ačkoliv je zřejmé, že každá konkrétní mimořádná událost je individuální a nelze tedy jednoznačně uvést, které právní normy se u jednotlivých druhů mimořádných událostí budou využívat, v práci lze nalézt schématický seznam právních norem, které především Policie České republiky u jednotlivých selektovaných mimořádných událostí bude využívat.

Další využití práce je možné v rámci krizového řízení, či při přípravě krizových plánů, kdy lze využít především jednotlivé analyzované právní normy či konkrétní ustanovení.

Klíčová slova: integrovaný záchranný systém, mimořádná událost, Policie České republiky, právní normy, statistiky mimořádných událostí, oprávnění Policie České republiky

Abstract

Bachelor's work concerns the particular area of the Police of the Czech Republic and other components of the integrated rescue system in the context of extraordinary events. The theme is restricted to the legal regulation, which uses the Police of the Czech Republic by operations as part of interventions in extraordinary events. The point is a theoretical probe into legal norms mainly. This norms said region of the Police of the Czech Republic govern. These standards regulate the area of the Police of the Czech Republic. The work uses method of analysis mainly. Individual legal norms and the specific regulations of these legal norms are discussed in detail and their content seems to be related to the specific themes.

Using the methods of selection were chosen specific extraordinary events, which the author devotes individually. These extraordinary events are: Amok - active shooter attack, exhaustive intentions of suicide, traffic accidents, finding or threat of use explosive device, avian accidents, Finding B - agents, Realized and verified using radiological weapons. The core of this Bachelor's work is the analysis of each of the above mentioned extraordinary events, both the activities of the Czech Police and other activities of the Integrated Rescue System. Individual activities of the Integrated Rescue System are closely linked and even meet the legal norms on many levels, what can create many difficult situations as emergencies, soon as during their administration and evaluation.

The author analyzes not the basic legal standards only, the law, but also other bylaws and internal normative directive. Bachelor's work explores the use of legal norms in extraordinary events, especially by the Police of the Czech Republic, which uses a large number of legal norms. From constitutional law, through laws, decrees, implementing Government decrees, to a wealth of internal normative directive. Bachelor's work tries to describe these legal norms that interfere with the work of the integrated rescue system during activities in extraordinary events. Based on this analysis of the legal norms use in the operation Police of the Czech Republic of the integrated rescue system in extraordinary events, it is assembled evaluation, results. There are mentioned fundamental legal norms mainly, that are used in extraordinary events. Next,

this bachelor's work uses the method of synthesis, particularly in relation to the statistics that are mentioned in one of the chapters. The author describes a synthetic method of keeping statistics, problems caused by keeping statistics by various indicators and various components of the integrated rescue system. Despite this fact are given concrete results produced by this synthesis.

The usability of this work primarily is in its structural concept. It is systemised summary of the legal norms, that are used not only by the Czech Police in extraordinary events. By intent are selectively mentioned only isolated cases of extraordinary events, because the absolute list of extraordinary events probably can not assemble and even if it were possible, it would significantly beyond the extent of this bachelor's work.

Although it is clear that each particular extraordinary event is individual and can not therefore be clearly stated that the legal standards for various types of extraordinary events will be used, in this bachelor's work can be found schematic list of laws that especially the Police of the Czech Republic in individual selected extraordinary events.

Another use of this bachelor's work is possible in the context of crisis management, or in the preparation of crisis plans, which can be used analyzed the different legal standards or specific provisions mainly.

Key words: integrated rescue system, extraordinary event, Police of Czech republic, legal norms, statistics of extraordinary events, rightfulness of Policie of Czech republic

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 4. srpna 2018

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Především bych chtěl poděkovat mé manželce za to, že se mnou měla po celou dobu studia trpělivost, ale i všem ostatním, co mi studovat umožnili.

Obsah

Úvod	11
1 Teoretická část	14
1.1 Amok – útok aktivního střelce	14
1.1.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	14
1.2 Demonstrativní úmysly sebevraždy	16
1.2.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	16
1.3 Dopravní nehoda	18
1.3.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	18
1.4 Hrozba použití NVS nebo nález NVS	19
1.4.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	20
1.5 Chřipka ptáků	20
1.5.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	21
1.6 Letecká nehoda	22
1.6.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	22
1.7 Nález B – agens	24
1.7.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	25
1.7.2 Další složky	27
1.8 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně	28
1.8.1 Úkoly jednotlivých složek IZS	29
1.8.2 Další složky	30
2 Výzkumná otázka a metodika	32
2.1 Výzkumná otázka	32
2.2 Metodika	32
3 Výsledky	33
3.1 Využívané právní normy	33
3.2 Sestavení přehledu právních norem	34
3.3 Statistiky	47
4 Diskuze	52

5	Závěr	60
6	Seznam použité literatury	62

Seznam použitých zkratek

IZS – integrovaný záchranný systém

TCTV – technické centrum telefonního volání

MU – mimořádná událost

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

PČR – Policie České republiky

MV ČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NVS – nástražný výbušný systém

Besip – bezpečnost silničního provozu

ZZS – zdravotnická záchranná služba

PNP – před nemocniční neodkladná péče

OKTE – odbor kriminalistických technik a expertis

KÚ – kriminalistický ústav

AČR – Armáda České republiky

SÚJCHBO - Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany

OOZV – orgán ochrany veřejného zdraví

SMBT – speciální mobilní biologický tým

SÚJB – státní ústav pro jadernou bezpečnost

CS ČR – Celní správa České republiky

Úvod

Integrovaný záchranný systém (dále jen IZS) je nehmotným systémem, kdy se nejedná o instituci. Výjimkami, které představují zhmotnění IZS, jsou technická centra tísňového volání (TCTV), která zabezpečují příjem volání na jednotné evropské číslo tísňového volání 112 v několika jazycích a distribuci těchto tísňových volání k jednotlivým nebo všem základním složkám IZS. Další výjimkou je integrované bezpečnostní centrum (společné operační středisko) tísňového volání v Moravskoslezském kraji, které zabezpečuje tutéž funkci i pro všechna další čísla tísňového volání (150, 155, 156, 158).

Zakladatelé a tvůrci tohoto systému IZS udávají jeho celkem výstižnou definici takto: „IZS je efektivní systém vazeb, pravidel spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při společném provádění záchranných a likvidačních prací a přípravě na mimořádné události. Tak aby nebyl opomenut nikdo, kdo pomoci může a vzájemně si nikdo z nich nepřekážel“. Z hlediska ústavních principů je IZS nástrojem pro naplňování práva každého na ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí před nepříznivými účinky mimořádných událostí. Dalším, neméně důležitým zájmem IZS je také uplatňovat postupy chránící životy a zdraví zasahujících osob, protože mrtvý záchranář už nikoho nezachrání.

Základními složkami IZS jsou bezpečnostní nebo záchranné sbory veřejné správy, jejichž síly a prostředky jsou plošně rozmístěny po celém území státu a zabezpečují nepřetržitou pohotovost, což jim umožňuje v podstatě neprodlený zásah a provedení záchranných a likvidačních prací u mimořádné události. Těmito složkami jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany,
- poskytovatelé zdravotnické záchranné služby,
- Policie České republiky.

Ostatními složkami IZS jsou další subjekty, které vyčlenily určité síly a prostředky a uzavřením dohod o plánované pomoci na vyžádání dávají vyčleněné síly a prostředky v garantovaném čase k dispozici pro provádění záchranných a likvidačních prací. Těmito složkami jsou:

- ozbrojené síly, zejména Armáda ČR,
- obecní policie,
- orgány ochrany veřejného zdraví,
- někteří poskytovatelé urgentní zdravotní péče,
- havarijní, pohotovostní,
- odborné a jiné služby,
- zařízení civilní ochrany,
- neziskové organizace a sdružení občanů.

Na místě mimořádné události je orgánem s pravomocemi velitel zásahu. Může mimo jiné zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu, nařídit evakuaci osob nebo stanovit jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí. Velitel zásahu je rovněž ze zákona oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby k poskytnutí osobní nebo věcné pomoci, přitom každý je povinen jeho příkazy uposlechnout, respektive žádosti o pomoc při řešení mimořádné události vyhovět. Postupem času se vžila respektovaná a účelná praxe, že velitelem zásahu je příslušník HZS ČR, s výjimkou několika málo případů, ve kterých je velitelem zásahu příslušník Policie ČR. Policie České republiky nemá z předpisů o IZS žádné jiné speciální úkoly, než plnit důležité úkoly základní složky IZS. To vede k určité nenápadnosti v oblasti IZS Policie České republiky, ačkoliv v působení některých útvarů, služeb a organizačních článků je IZS při výkonu služby jejich každodenním chlebem. Takovými službami je například letecká služba, či služba dopravní policie. Metodické úkoly a zastupování Policie ČR vůči veřejné správě ve věcech IZS jsou organizačními řády na ústřední úrovni svěřeny oddělení krizového řízení Kanceláře policejního prezidenta Policejního prezidia České republiky, na územní úrovni pak převážně oddělením krizového řízení krajských ředitelství policie.(14)

Policie ČR, se při své práci a výkonu svých pravomocí, může setkat s řadou mimořádných událostí. Pro takové události, má Policie ČR stanovené určité postupy a také jsou tyto události pojmenovány pracovními názvy. Takovými událostmi mohou být:

- Amok – útok aktivního střelce,
- Demonstrativní úmysly sebevraždy,
- Dopravní nehoda,
- Nález nebo hrozba použití nástražného výbušného systému (NVS),
- Chřipka ptáků,
- Letecká nehoda,
- Nález B – agens,
- Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně.

Při těchto mimořádných událostech využívá Policie České republiky řadu právních norem a oprávnění, daných podle zákona.(30)

Cílem této práce je zjistit, zda Policie ČR při své práci za mimořádných událostí opravdu využívá všechny právní normy.

1 Teoretická část

V úvodu práce je popsáno, co to vlastně je Integrovaný záchranný systém, jaké jsou jeho základní složky a ostatní složky a kdo z pravidla na místě mimořádné události (dále jen MU) má velení. Dále je zde popsáno, jaká je úloha Policie ČR v IZS, její úkoly a s jakými MU se může PČR, tedy policisté, při své práci setkat. Jsou zde uvedeny jednotlivé pracovní názvy MU. Samozřejmě typů MU může být daleko více, ale vybral jsem ty MU, které jsou podle mě v současné době aktuální a to jak podle politického vývoje v našem státě a v zahraničí, potažmo v Evropské unii či ve světě.

V teoretické části je popsáno, jak je každá z těchto MU charakterizována, které složky se na jejím řešení podílejí a jakou měrou a jaká oprávnění Policie ČR při své činnosti využívá.

1.1 Amok – útok aktivního střelce

Při této mimořádné události dochází k násilnému útoku ozbrojenou osobou, označovanou jako aktivní střelec, vůči jiným osobám s následkem zranění nebo smrti. Pachatel se pravděpodobně ještě nachází na místě události a ve svém násilném a protiprávním jednání pokračuje. Aktivní střelec volí použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Většinou jde o jednotlivce, ale může se také jednat o skupinu pachatelů. Pachatel nemá zábrany pro jakékoliv jednání a jeho cílem je zabít nebo zranit co největší počet osob. Tato mimořádná událost je policií označována pracovním názvem AMOK. Je také specifická tím, že velitelem zásahu je vždy policista.(31, 37)

1.1.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Policie ČR

Hlavním úkolem Policie ČR (dále jen policisté), je eliminace takového pachatele. Eliminace aktivního střelce je zákrokem, který provádějí a zabezpečují výhradně policisté, přičemž tato eliminace nesnese odkladu a má největší prioritu. Policisté proti

aktivnímu střelci využívají všech zákonných opatření vůči nebezpečným pachatelům, kdy s největší pravděpodobností dojde k použití služební zbraně. Policisté při tomto dbají největší opatrnosti, aby neohrozili životy a zdraví ostatních zúčastněných osob.

Po eliminaci aktivního střelce velitel zásahu řídí a organizuje zahájení třídění raněných, v součinnosti s vedoucím zdravotnické složky. Zajišťuje, aby zdravotnická složka měla, v rámci možností, dostatek prostoru a vhodné podmínky pro poskytování přednemocniční neodkladné péče. Řídí dopravní opatření pro transporty zraněných osob do zdravotnických zařízení v součinnosti s operačními středisky. Dále vytváří podmínky pro orgány činné v trestním řízení při identifikaci obětí a vyšetřování okolností trestného činu. Policie dále informuje příbuzné obětí útoků a hromadné sdělovací prostředky.

Zdravotní záchranná služba

Prioritou pro Zdravotní záchrannou službu (dále jen ZZS), je poskytnutí přednemocniční neodkladné péče (dále jen PNP) osobám, zasažených MU. Před eliminací aktivního střelce jsou síly a prostředky ZZS v nástupním prostoru složek IZS a výjezdové skupiny ZZS poskytují PNP jen ve vnější zóně. Po eliminaci aktivního střelce poskytují tyto skupiny PNP i ve vnitřní zóně.(16)

Jednotky požární ochrany

Prioritou jednotek Hasičského záchranného sboru (dále jen HZS), je nasazení sil a prostředků k likvidaci následků MU a zejména spolupráce s ostatními složkami IZS. Před eliminací aktivního střelce jsou síly a prostředky jednotek HZS v nástupním prostoru složek IZS a zajišťují činnosti zpravidla ve vnější zóně. Tyto činnosti spočívají v poskytnutí prostředků a techniky (výšková technika, osvětlení místa apod.). Dále poskytují součinnost při transportu zraněných osob na stanoviště PNP a ve spolupráci se ZZS pomáhají při třídění postižených osob.(15)

1.2 Demonstrativní úmysly sebevraždy

Složky integrovaného záchranného systému (IZS) dostanou oznámení, že osoba nebo osoby demonstrují úmysl spáchat sebevraždu. Při pokusu o sebevraždu nebo jejím dokonání dojde ke zranění nebo usmrcení této osoby. Vznik újmy na životě, zdraví nebo majetku jiným nezúčastněným osobám, lze s velkou pravděpodobností vyloučit. Dalším oznámením může být, že při takovém demonstrativním pokusu nebo jejím dokonání hrozí reálná možnost, že k takové újmě dojde. Zejména způsobem provedení pokusu o sebevraždu a to volbou místa pokusu, což může být skok z výškové budovy nebo mostu. Dále použitím věci nebo zařízení, třeba použitím zdrojů energie, jako je plyn nebo elektřina, hořlavé nebo chemické látky a v neposlední řadě použitím pyrotechnického materiálu. Použitím takového způsobu osoba otevřeně oznamuje svůj úmysl spáchat tak zvanou rozšířenou sebevraždu.

Mimořádná událost je charakteristická tím, že vyjednávání mající za cíl odradit osobu od sebevražedného úmyslu má provádět vyškolený odborník, se kterým musí být konzultovány všechny činnosti ostatních složek IZS spojené s vlastním zásahem. Velitelem zásahu je obvykle příslušník Policie ČR. Do příjezdu Policie ČR řídí součinnost složek IZS velitel jednotky požární ochrany nebo vedoucí lékař zdravotnické záchranné služby.(37)

1.2.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Jednotky požární ochrany

Do převzetí vedení zásahu příslušníkem Policie ČR velitel jednotky HZS ČR uplatňuje pravomoci a vykonává úkoly velitele zásahu. Při příjezdu a po zjištění, že osoba svůj úmysl ještě nedokonala, ověřuje, zda již byl povolán vyjednaváč Policie ČR. Dále uzavírá místo zásahu, navazuje kontakt s osobou se sebevražednými úmysly a zahajuje klidnou komunikaci s touto osobou. Pokud to situace umožní, může k tomuto povolat i psychologa HZS kraje. Během dialogu s osobou a hlavně mimo její dohled se členové jednotek připravují na záchranné práce. Pokud osoba od svého úmyslu vykonat

sebevraždu upustí už před příjezdem policistů na místo, tuto osobu, dočasně omezí na její svobodě za účelem jejího předání.

Pokud osoba dokoná rozšířenou sebevraždu a je nutno provádět výhradně záchranné a likvidační práce, velitel jednotky převezme velení od Policie ČR, pokud do té doby zásah řídila a stává se vždy velitelem zásahu a zabezpečí provedení záchranných a likvidačních prací.

Zdravotní záchranná služba

Při zásahu složek IZS při ohlášeném demonstrování úmyslu sebevraždy je přítomnost ZZS na místě zásahu nutná ne jen z důvodu následného transportu této osoby do specializovaného zdravotnického zařízení, ale zejména z důvodu poskytnutí odborné zdravotnické pomoci, jestliže při zásahu dojde ke zranění zasahujících záchranářů nebo jestliže osoba se sebevražednými úmysly uskutečněním rozšířené sebevraždy zraní jiné osoby. Lékař vede komunikaci s osobou, která demonstruje úmysl spáchat sebevraždu, do té doby, než od svého úmyslu upustí nebo do doby, než pokus o sebevraždu uskuteční nebo do příchodu školeného vyjednavče Policie ČR.

Policie ČR

Policie ČR v případě demonstrování úmyslu sebevraždy zejména ustanovuje velitele zásahu a zajišťuje uzavření místa zásahu na hranici vnější zóny a stanoví nebezpečnou zónu. Vnější zóna slouží k zajištění nerušeného prostředí pro práci složek IZS, bezpečnosti nezúčastněných osob a zamezení vstupu nebo vjezdu nepovolaným osobám. Nebezpečná zóna se zajišťuje jen v případě, že osoba, demonstruje úmysl spáchat rozšířenou sebevraždu. Dále získává operativní informace potřebné k úspěšnému dokončení zásahu, povolává další osoby a složky IZS, jejichž přítomnost je nezbytná k provedení zásahu, vyjedná s osobou demonstrující úmysl sebevraždy a poskytuje základní posttraumatickou péči osobám, které takovou intervencí potřebují nebo o ni požádají.

1.3 Dopravní nehoda

Dopravní nehoda je taková MU, při které v souvislosti s provozem na dálnici, silnici, místní nebo účelové komunikaci hrozí ohrožení nebo je přímo ohrožen život nebo zdraví osob, případně hrozí či vznikla škoda na majetku nebo na životním prostředí, která podléhá oznamovací povinnosti. Jde například o havárii nebo srážku, která se stala nebo byla započata na pozemní komunikaci a při níž dojde k usmrcení nebo zranění osoby nebo ke škodě na majetku, či k ohrožení životního prostředí v přímé souvislosti s provozem vozidla v pohybu.(20, 37)

1.3.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Jednotky požární ochrany

Jednotky HZS řídí na místě zásahu záchranné a likvidační práce složek IZS u vzniklých dopravních nehod, přitom zejména:

- organizují místo zásahu,
- zjišťují přítomnost nebezpečných látek,
- organizují výměnu informací o situaci na místě zásahu s Policií ČR, se silami a prostředky ZZS a předávají informace o situaci a vývoji na místě operačním střediskům.
- do příjezdu Policie ČR usměrňují dopravu,
- provádí hašení požárů,
- provádí vyproštění osob z havarovaných vozidel,
- poskytují první pomoc zraněným osobám, pokud na místě není ZZS a v neposlední řadě se podílí na odstraňování následků dopravní nehody.

Zdravotní záchranná služba

Úkoly a činnosti sil a prostředků ZZS při dopravní nehodě jsou shodné s posláním a činností ZZS při všech zásazích ZZS u všech typů mimořádných událostí, tedy poskytnout postiženým odbornou přednemocniční neodkladnou péči a těmto postiženým osobám, v případě potřeby, poskytnout transport do vhodných lůžkových

zdravotnických zařízení poskytujících specializovanou nemocniční péči podle závažnosti a charakteru zranění.

Policie ČR

Policisté při dopravních nehodách spolupracují s jednotkami ZZS a jednotkami požární ochrany při provádění záchranných a likvidačních prací. V případě potřeby, se podílí na poskytování první pomoci zraněným osobám. Regulují dopravu a uvolňují komunikaci pro příjezd a odjezd vozidel ZZS nebo dalších složek IZS. Dále dokumentují dopravní nehody, shromažďují podklady a důkazní prostředky o zavinění dopravní nehody pro příslušný správní orgán.

1.4 Hrozba použití NVS nebo nález NVS

Nástražným výbušným systémem (dále jen NVS) se rozumí výbušná nebo zápalná látka nebo pyrotechnický prostředek a iniciační prvek tvořící celek, který je schopen vyvolat za určitých, uživatelem nebo výrobcem předem stanovených, podmínek výbuchový účinek, ložisko požáru nebo výbuchem rozptýlit po okolí chemickou, biologickou, radioaktivní či jinak nebezpečnou látku. NVS bývá zpravidla ukryt v obalu nebo má takovou vnější formu, která skrývá jeho pravý účel. Za NVS se považuje i takový předmět, který obsahuje výbušninu, ale jeho iniciační systém je nefunkční, a dále atrapa NVS, kdy jeden nebo více předmětů jsou sestaveny tak, že budí dojem nástražného výbušného systému, ale neobsahuje výbušné nebo zápalné látky a nemůže vyvolat účinky NVS. Dále takovým NVS může být i nález nevybuchlé munice. K nálezu NVS nebo hrozbě použití NVS může dojít jak v zastavěné či osídlené oblasti, tak v oblasti, které není nijak osídlená. V tomto případě se jedná zpravidla o nevybuchlou municí v bývalých vojenských výcvikových prostorách, či v místech bojů druhé světové války.(37)

1.4.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Policie ČR

Úkolem Policie ČR je zejména ochrana bezpečnosti osob a majetku a zajištění veřejného pořádku. Pokud dojde k jeho porušení, musí činit taková opatření k jeho obnovení. Dále provádí činnosti směřující k prověření podezřelého předmětu - NVS a k jeho zneškodnění. Dalšími opatřeními je uzavírat místo zásahu a omezovat vstup osob na místo zásahu, jejichž přítomnost zde není potřebná, regulovat vjezd vozidel a vstup osob na místo zásahu a regulovat pohyb vozidel a osob v místě zásahu.

Jednotky požární ochrany

Úkolem jednotek HZS je zejména technicky a odborně podporovat činnosti Policie ČR, poskytnout technické prostředky a požární techniku vyžádané pyrotechnikem včetně obsluhy a provádět jištění zasahujících sil PČR. Dále provádějí opatření bránící šíření účinků mimořádné události, připravují, případně provádějí záchranu osob, a v případě nedostatku sil Policie ČR při nebezpečí z prodlení se podílejí na evakuaci osob z oblasti možného působení MU. V případě neúspěšného nalezení a zneškodnění NVS, jednotky HZS soustředí síly a prostředky s cílem provést zásah po výbuchu.

Zdravotní záchranná služba

Úkolem jednotek ZZS je poskytnout přednemocniční neodkladnou péči zasahujícím zraněným osobám při provádění záchranných a likvidačních prací. Tato činnost se odvíjí na základě neúspěšného nalezení a zneškodnění NVS. Pokud k takové situaci dojde, aktivují odpovídající síly a prostředky na základě požadavku velitele zásahu s cílem provést záchrannou akci po výbuchu.

1.5 Chřipka ptáků

Chřipka ptáků je nebezpečná nákaza kura domácího, ostatní pernaté zvěře, exotických ptáků a volně žijícího ptactva, vyvolaná virem influenzy A. Virus se šíří kontaktem s ostatními ptáky, vzduchem, kontaminovanými dopravními prostředky,

nářadím, krmivem a znečištěnou obuví a oděvem. Existuje možnost přenosu viru tažnými a migrujícími volně žijícími, zejména vodními ptáky. Za MU lze považovat takovou situaci, kdy nelze zvládnout likvidaci ohniska nákazy silami a prostředky chovatele respektive příslušného orgánu veterinární správy. Likvidace ohnisek nákazy je specifickou odbornou záležitostí, kde hlavní roli sehrává Státní veterinární správa ČR.(37)

1.5.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Policie ČR

Při této MU Policie ČR plní obecné úkoly při udržování veřejného pořádku a součinnosti s obcemi při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a při regulaci dopravy. Dále spolupracuje s orgány veterinární správy při předcházení nebezpečným nakažám, zamezení jejich šíření a jejich zdolávání a v souladu se svou působností se podílí na zajišťování a kontrole plnění mimořádných veterinárních opatření. Ve spolupráci s ostatními složkami IZS provádí záchranné a likvidační práce.

Jednotky požární ochrany

Jednotky HZS, mimo jiné, zajišťují sběr volně uhynulého ptactva s podezřením na chřipku ptáků. Toto se týká zejména vodních ptáků, přičemž u uhynulé husy nebo labutě se sbírá každý uhynulý kus. U ostatních vodních ptáků se provádí sběr v počtu větším než 5 uhynulých kusů.

Při likvidaci nakaženého chovu zajišťují podpůrné práce pro orgány veterinární správy v chovných objektech určených k usmrcení chované drůbeže nebo ostatních ptáků držených v zajetí. Dále zajišťují činnosti stanovišť dekontaminace (dezinfekce) osob a techniky v místech výstupu z ochranných zón kolem ohnisek nákazy, popř. zajištění náhradních oděvů po dezinfekci. K provádění těchto činností poskytují další techniku a prostředky podle potřeby.

Zdravotní záchranná služba

ZZS poskytuje přednemocniční neodkladnou péči na základě tísňové výzvy všem osobám zasahujícím v ohnisku nákazy. Jedná se zejména o léčbu intoxikace, ošetření poranění nebo úrazů apod. V případě likvidace rozsáhlého chovu se doporučuje přítomnost výjezdové skupiny ZZS kraje přímo na místě zásahu. Posouzení nutné doby přítomnosti této skupiny na místě MU projedná velitel zásahu s vedoucím výjezdové skupiny. ZZS také provádí sledování zdravotního stavu příslušníků ostatních složek IZS, kteří zasahují v místě MU, a kteří byli v přímém kontaktu se zvířetem s prokázaným výskytem viru. Těmto příslušníkům je věnována zvýšená pozornost. Ostatní zdravotní péče je poskytována ve zdravotnických zařízeních.

1.6 Letecká nehoda

Při této MU dochází k nasazení sil a prostředků IZS k provedení záchranných a likvidačních prací v případě závažného incidentu v leteckém provozu, tedy nehodě letadla. Nehodou letadla se rozumí jakékoliv jiné přistání, než na určeném letišti, jde tedy i o nouzové přistání. Dále dojde-li při leteckém provozu ke zřícení letadla nebo jeho poškození, včetně částí, které se od letadla oddělily. O leteckou nehodu jde i v případě, pokud dojde k pohřšování letadla a pátrání po takovém letadle bylo neúspěšné a trosky letadla nebyly nalezeny.(37)

1.6.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Jednotky požární ochrany

Jednotky HZS provádí činnosti na místě MU po soustředění potřebného množství sil a prostředků a při tomto úzce spolupracuje s ostatními složkami IZS. Provádějí průzkumné práce a opatření k vyhledání místa letecké nehody, označují místa výskytu postižených osob, jejich záchranu a transport na stanoviště pro shromáždění a třídění raněných. Podílí se na evakuaci nebezpečných látek v místě nehody letadla nebo zajistí

ochranu zařízení, ve kterých jsou tyto látky uloženy. V neposlední řadě podporují činnost ostatních složek IZS.

Záchranné práce organizují tak, aby zbytečně nedošlo k poškození důležitých důkazů, které je nutno zajistit pro zjištění příčiny nehody letadla.

Zdravotní záchranná služba

Při letecké nehodě vybírá a posuzuje vhodnost sektoru zdravotnické pomoci se stanovištěm pro shromáždění a třídění raněných osob a provádí rozdělení zraněných podle charakteru a závažnosti poranění. S tímto poskytuje odbornou přednemocniční neodkladnou péči zraněným a následným transportem těchto osob do zdravotnických zařízení podle charakteru zranění. Provádí konstatování smrti osoby včetně stanovení pravděpodobné příčiny smrti. U většího počtu zemřelých provádí označení těla a dokumentace shodným číslem, toto provádí tak, aby nebyly poškozeny důležité důkazy pro zjištění příčiny události a identifikaci obětí; těla zemřelých se nechávají na místě jejich nálezu, pokud nebrání činnosti složkám IZS. V případě nutnosti před přemístěním těla je stav těla zdokumentován, číselně označeno místo nálezu zemřelého s odpovídajícím číslem zemřelého.

Policie ČR

Policie ČR v místě letecké nehody provádí uzávěru vnější zóny a s tímto regulaci pohybu osob se vstupem a opuštěním osob z této zóny. Místo za hranicí této zóny zaujme hlídka podle pokynu velitele zásahu a zajišťuje režimová opatření na vstupech a výstupech ze zóny stanovená velitelem zásahu. Dále v místě letecké nehody vede potřebné evidence evakuovaných případně dekontaminovaných osob a s tímto zjišťuje totožnost těchto osob.

V místě letecké nehody dále Policie ČR zajišťuje prohlídku místa letecké nehody s e zjištěním, zda se v místě nenachází výbušniny a její případné zneškodnění. Za tímto účelem jsou využíváni policejní pyrotechnici. V případě zjištění stop po použití NVS nebo výbušnin se k ohledání místa letecké nehody přizvou příslušní kriminalističtí experti z OKTE nebo Kriminalistického ústavu Praha. V případě letecké nehody

s pádem letadla do vody jsou při záchranných pracích využíváni příslušníci speciálních potápěčských činností.

Policie na místě provádí zjišťování totožnosti obětí letecké nehody a po zjištění totožnosti vyrozumívá pozůstalé. Při této činnosti spolupracuje s Mezinárodními organizacemi kriminální policie Interpol. Interpol odborů mezinárodní policejní spolupráce zprostředkovává a koordinuje činnosti při vyřizování požadavků útvarů PČR při identifikaci obětí letecké nehody.

Policisté, kteří se podílejí na vyžádání velitele zásahu na záchranných pracích v místě zásahu, nebo s jeho povolením vykonávají potřebné úkony orgánů činných v trestním řízení, a tyto činnosti vyžadují speciální ochranné prostředky, které nemají k dispozici, budou těmito prostředky vybaveni velitelem zásahu. Velitel zásahu v tomto případě zajistí proškolení týkající se bezpečného používání těchto prostředků.

1.7 Nález B – agens

Tato mimořádná událost se vztahuje k nálezům podezřelého předmětu, kdy na tento nálezy bude upozorněno oznámením na operační střediska základních složek IZS náhodnými svědky, samotnými původci útoku nebo bude nalezen podezřelý předmět. Takovými předměty mohou být: potencionálně kontaminovaná zásilka standardních rozměrů, volně ložený předmět (obálka, balík apod.) v objektech veřejného významu (např. pošta, škola, nemocnice, obecní úřad), u něhož účel, umístění, původ, majitel nebo jiné okolnosti jeho výskytu nejsou známy, a jehož vnější forma nebo jeho obsah a celková situace na daném místě vzbuzují odůvodněnou obavu, že by se mohlo jednat o nálezy podezřelého předmětu.

V takovýchto předmětech mohou být umístěny B – agens (bakterie, rickettsie, chlamydie, viry a mikroskopické houby) jakýkoliv organismus přírodní i modifikovaný, nebo toxiny, kdy toxinem je látka vzniklá z jakýchkoliv organismů včetně mikroorganismů, zvířat nebo rostlin, jakéhokoliv způsobu výroby, přírodní nebo modifikovaná, nebo látka chemicky syntetizovaná, jejichž záměrné použití může

způsobit smrt, onemocnění anebo zneschopnění lidí a zvířat, nebo které mohou způsobit úhyn nebo poškození rostlin.(37)

1.7.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Jednotky požární ochrany

Jednotky PO v místě nálezu provádějí průzkum, jehož cílem je zjištění rozsahu ohrožení kontaminantem v místě nálezu podezřelého předmětu, zamezují šíření kontaminantu, provádějí odhad šíření kontaminace mimo místo nálezu podezřelého předmětu. Zjišťují charakteristická nebezpečí pro zasahující síly a prostředky, místa výskytu osob ohrožených případnou kontaminací a míru jejich ohrožení a místa výskytu zdrojů rizik a pravděpodobnost a úroveň ohrožení zasahujících i ohrožených osob jejich působením. Činnosti na místě zásahu provádí jednotky PO po soustředění potřebného množství sil a prostředků v úzké součinnosti s ostatními složkami IZS a na žádost velitele zásahu. Vyhledávají místo nálezu podezřelého předmětu, provádí vyvedení osob, příp. záchranu osob, podílí se na evakuaci nebezpečných látek sekundárně přítomných v nebezpečné zóně, anebo zajistí ochranu zařízení, ve kterých jsou tyto látky skladovány. Dále provádí dezinfekci osob i zasahujících a transport na stanoviště pro jejich shromáždění a technicky podporují činnost ostatních složek IZS na jejich vyžádání. Zabezpečují ochranu zasahujících osob složek IZS před účinky B-agens nebo toxiny a vedou časovou evidenci pohybu příslušníků jednotek PO (příp. i dalších zasahujících osob) v kontaminovaném prostoru (v návaznosti na to je střídají).

Velitelem zásahu je velitel jednotky PO, příslušník HZS ČR. Velitel zásahu stanoví celkovou organizaci místa zásahu, velikost nebezpečné zóny, stanoví hranici vnější zóny včetně bezpečnostních uzávěr a režimu na uzávěrách, zřídí velitelské stanoviště a v případě potřeby stanoviště štábu velitele zásahu, vymezí úseky, určí jejich velitele a přidělí do nich odpovídající síly a prostředky složek IZS. Uvede do činnosti zjednodušenou dezinfekci osob (zřídí dekontaminační stanoviště), zřídí dekontaminační prostor. Ve spolupráci s ostatními složkami IZS, a pokud to situace v místě zásahu vyžaduje, zřídí nebo se podílí na důležitých organizačních strukturách místa zásahu,

jakými jsou prostory pro poskytnutí zdravotní péče potenciálně kontaminovaným osobám, shromaždiště zachráněných, popř. vyvedených osob, které nepotřebují zdravotnickou pomoc, prostor pro dezinfekci věcných technických prostředků a techniky použitých při zásahu, místo pro informování sdělovacích prostředků a potenciálně kontaminovaných osobách.

Zdravotní záchranná služba

ZZS v místě provádí poskytnutí přednemocniční neodkladné péče včetně dopravy do nejbližšího vhodného zdravotnického zařízení, nepřetržité zabezpečení, organizaci a řízení koordinace součinnosti s praktickými lékaři, s orgány ochrany veřejného zdraví (dále jen „OOVZ“) a s lékařskou službou první pomoci, zajišťuje dostatečné kapacity pro případnou potřebu zdravotnického převozu osob k dalšímu odbornému ošetření. Dále zajišťuje poskytnutí odborné přednemocniční neodkladné péče za použití odpovídajících osobních ochranných prostředků a izolačních ochranných prostředků (např. biovaků), poskytnutí lékaře, který v případě potřeby po nezbytně nutnou dobu zůstane na místě zásahu jako vedoucí lékař zásahu k poskytování přednemocniční neodkladné péče a na základě konzultace s odpovědným pracovníkem OOVZ v místě zásahu zajišťuje přepravu potenciálně kontaminovaným osobám v izolačním přepravním prostředku (např. biovak).

Policie ČR

Policie ČR v místě mimořádné události provádí zejména uzávěru vnější zóny a regulaci pohybu osob do a ze zóny. Tato uzávěra slouží k zajištění nerušeného prostředí pro práci složek IZS a k zajištění bezpečnosti nezúčastněných osob a k zamezení vstupu nebo vjezdu nezúčastněným osobám. Hlídky PČR musí zejména používat velitelem zásahu stanovené ochranné pomůcky a zabezpečovat velitelem zásahu stanovená režimová opatření na vstupech a výstupech do vnější zóny. Dále PČR poskytuje nezbytné informace o mimořádné události složkám IZS vjíždějícím do uzavřeného prostoru. PČR dále v místě na zřízeném stanovišti pro evidenci osob, eviduje potenciálně kontaminované osoby, které opouštějí nebezpečnou zónu. Při evidenci je potřeba evidované osoby poučit o tom, aby případně nově vzniklé zdravotní potíže

bezodkladně ohlásili svému ošetřujícímu lékaři a současně na tel. linku 150, kde uvedou, že byly na místě nálezu.

1.7.2 Další složky

V místě nálezu podezřelého předmětu zasahují i další složky, které spolupracují se složkami IZS. Těmito složkami je Armáda České republiky (dále jen AČR), Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany (dále jen SÚJCHBO) a orgán ochrany veřejného zdraví (dále jen OOVZ).

Armáda ČR

Armáda ČR na základě vyžádání oprávněných orgánů vyčlení pro práci v místě speciální mobilní biologický tým (dále jen SMBT), stacionární mikrobiologickou laboratoř a hospitalizační a izolační bázi Centra biologické ochrany Těchonín. Všichni členové SMBT nasazení k zásahu při nálezu podezřelého předmětu budou vybaveni vhodnými prostředky pro plnění očekávaných úkolů a budou vycvičeni a poučeni v používání těchto prostředků.

SMBT v místě nálezu provádí průzkum a monitorování biologické situace, epidemiologické šetření, odběr vzorků biologického materiálu, vzorků prostředí či neznámého materiálu, dezinfekci členů týmu a použitých prostředků a eventuální bezpečný transport odebraných vzorků do stacionární laboratoře.

Stacionární mikrobiologická laboratoř provádí identifikaci vybraných B-agens a toxinů z odebraných vzorků v místě nálezu.

Hospitalizační a izolační báze Centra biologické ochrany Těchonín umožňuje izolaci a léčení osob se závažnými nákazami vyžadující zajištění na nejvyšším stupni biologické bezpečnosti a eventuálně izolace osob z těchto nákaz podezřelých.(22)

Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany

Na základě žádosti HZS SÚJCHBO zabezpečí poskytnutí plánované pomoci. Tato pomoc spočívá v podání telefonické informace o nebezpečné látce a manipulace s ní odborníkem SÚJCHBO, v provedení laboratorních měření a stanovení biologických látek v laboratořích SÚJCHBO v doručených vzorcích. Ve vyslání odborníků

SÚJCHBO na místo nálezu podezřelého předmětu v co nejkratší době po předání žádosti o součinnost. Dále tato pomoc spočívá v zabezpečení detekce látky či provedení odběru vzorků na místě zásahu a jejich laboratorních analýz, ve vyslání specialistů a odběrového vozu, případně vozidla na přepravu nebezpečných látek a eventuálně zabezpečení likvidace těchto látek.

Orgán ochrany veřejného zdraví

Činnost OOVZ v místě zásahu je zaměřena k předběžnému odhadu rizika vyplývajícího z nálezu podezřelého předmětu, stanovení dalšího postupu, zajištění odběrů vzorků a zajištění protiepidemických a dalších preventivních opatření u potencionálně kontaminovaných osob včetně nařízení karanténních opatření.(27)

1.8 Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně

Složky IZS dostanou oznámení, že některá teroristická skupina použila radiologickou zbraň nebo byla na místě výbuchu (zejména nástražného výbušného systému) naměřena nadlimitní hodnota dávkového při měření nebo došlo k rozptýlení radioaktivní látky jiným neočekávaným způsobem, pro který nejsou upraveny taktické a organizační požadavky, postupy a směrné hodnoty k prokázání optimalizace radiální ochrany. MU je charakteristická tím, že v rámci zahájení záchranných a likvidačních prací je nutné provést stejná opatření a úkony jako při výbuchu konvenční nálože nebo při průmyslovém výbuchu s tím, že od okamžiku potvrzení zvýšeného dávkového příkonu je třeba prioritně zajistit ochranu zasahujících osob a vyloučit z některých činností složky IZS nebo osoby, které nemají odpovídající ochranné prostředky. Dále je třeba zajišťovat ochranná opatření i pro osoby, které při výbuchu nebyly zraněny, ale nacházely se v jeho bezprostřední blízkosti. Se zásahem jsou sice nevyhnutelně spojeny relativně masivní opatření na ochranu obyvatelstva (zejména varování, ukrytí, dekontaminace, evakuace), ale jejich značně převažující část bude moci být provedena až následně v rámci ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací, přičemž na místě zásahu jsou vytvářeny především předpoklady pro ochranná opatření, o kterých rozhoduje SÚJB.(37)

1.8.1 Úkoly jednotlivých složek IZS

Jednotky požární ochrany

Jednotky HZS po příjezdu na místo zahajují průzkum a na základě jeho výsledků se vybaví ochrannými prostředky. Zabezpečí ochranu zasahujících osob složek IZS před účinky radiace a vedou časovou evidenci pohybu příslušníků HZS v kontaminovaném prostoru. V rámci tohoto provádí nepřetržité měření v rámci průzkumu a vytyčují předběžnou ochrannou zónu (50 m od výbuchu nebo předpokládaného místa zdroje největší kontaminace) a vnější zónu, což je prostor vně předběžné ochranné zóny pro ošetření raněných, nástupní prostor, týlový prostor apod. Dále na místě stanoví shromaždiště osob, které se vyskytovaly v nebezpečné i bezpečnostní zóně a kde bude na stejném místě nebo poblíž prostor pro jejich dozimetrickou kontrolu a případnou dekontaminaci. Evakuují obyvatelstvo z nebezpečné zóny do shromaždiště osob, pokud to SÚJB doporučí. V prostoru zásahu provádí dekontaminaci zasahujících osob ze složek IZS a příslušníků Policie ČR, které na místě provádějí vyšetřování.

Zdravotní záchranná služba

Úkoly prostředků ZZS v místě zásahu jsou posouzení vhodnosti shromaždiště zraněných, poskytnutí neodkladné přednemocniční péče zraněným v prostoru shromaždiště, rozdělení zraněných dle charakteru a závažnosti poranění a zajištění transportu zraněných do spádových zdravotnických zařízení. Tato spádová zařízení provedou ošetření a stabilizaci zdravotního stavu zraněných a zajistí transport do středisek speciální zdravotní péče o osoby ozářené při radiačních nehodách.

Policie ČR

Policisté, kteří se podílejí na vyžádání velitele zásahu na zajišťování záchranných prací v místě zásahu, nejsou nasazováni do míst, ve kterých úroveň radiace překračuje běžné hygienické předpisy. Pokud s povolením velitel zásahu vstupují do míst s vyšší úrovní radiace, kde vykonávají potřebné úkony orgánů činných v trestním

řízení, jsou na příkaz velitele zásahu vybaveni speciálními ochrannými prostředky včetně provedení předepsaného proškolení týkajícího se bezpečného používání těchto prostředků. Policisté účastníci se na zásahu musí být o nebezpečí spojeném se zásahem prokazatelně informováni a musí se činnosti v prostoru zásahu účastnit dobrovolně s výjimkou havarijního ozáření fyzických osob v důsledku provedení prvotních úkonů na místě zásahu v době do potvrzení překročení stanovených limitů ozáření. Dále PČR v místě zásahu provádí prohlídku místa výbuchu se zjištěním, zda se na místě nenachází další výbušnina a její případné zneškodnění, uzavěru předběžné ochranné zóny a vnější zóny a zabezpečení stanoveného režimu pohybu osob a vozidel do a z vnější zóny a regulace dopravy v okolí vnější zóny, uzavření prostorů pro dekontaminaci včetně uzavření komunikací, které je spojují s místem zásahu. Při těchto činnostech chrání bezpečnost osob a majetku, zajišťování veřejného pořádku, a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení a v neposlední řadě zajišťuje poskytování nezbytných informací pro obyvatelstvo o mimořádné události.

1.8.2 Další složky

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Pracovníci SÚJB v místě zásahu poskytují veliteli zásahu odbornou pomoc ve věcech režimových opatření pro ochranu obyvatel a zasahujících jednotek před účinky ionizujícího záření, předává potřebné informace a doporučení a koordinuje činnosti nasazených složek resortu SÚJB. Zajišťuje předávání informací poskytovaných Radiační monitorovací sítí ČR, koordinuje monitorování radiační situace v místě zásahu a upřesnění hranice bezpečnostní a nebezpečné zóny. Po ukončení záchranných a likvidačních prací provádí radiační monitoring místa zásahu. Dále stanovují obsah radionuklidů ve složkách životního prostředí v zasažené oblasti, kontaminaci osob a hodnocení ozářených zasažených osob.

Armáda ČR

Vojáci AČR v místě zásahu provádí pozemní a letecký průzkum, měření stupně kontaminace osob a techniky a dekontaminaci osob, techniky a terénu. Dále poskytují

zdravotnickou pomoc a letecká přepravu zraněných. Na tzv. uzávěrách plní úkoly pořádkové služby a kontrolu kontaminace techniky. V pozdním období radiační události provádí monitorování šíření kontaminace. Všichni vojáci nasazení k zásahu na radiologickou zbraň jsou vybaveni standardními osobními prostředky dozimetrické kontroly a ochrannými prostředky využívanými Armádou ČR.

Celní správa ČR

Podpora činnosti sil a prostředků Celní správy ČR v místě zásahu je podmíněná účastí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Pracovníci CS v místě zásahu provádí měření stupně kontaminace osob a techniky a spolupracují při dekontaminaci osob a techniky. Provádí monitorování dávek, dávkových příkonů a aktivity radionuklidů v terénu, odběry vzorků složek životního prostředí na území ČR. Na stanovených měřicích místech na hraničních přechodech získávají údaje o radionuklidové kontaminaci osob, dopravních prostředků, zboží, předmětů a materiálů.(23)

2 Výzkumná otázka a metodika

2.1 Výzkumná otázka

Využívá Policie ČR opravdu všechny dotčené právní normy při své práci za mimořádných událostí podle typových činností?

2.2 Metodika

Na základě zákonů, závazných pokynů a z dostupné literatury spojených s problematikou MU a IZS bude provedena rešerše a analýza současného stavu. K tomuto bylo kromě dostupné literatury využito policejních statistik, dostupných služebních pomůcek policistů, ale také závěrů, které byly získány z provedených rozhovorů s pracovníky oddělení krizových řízení Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR a provedenými rozhovory s jednotlivými policisty podle jejich zařazení. Dále bude v této bakalářské práci využívána metoda syntézy, a to zejména v rámci vyhodnocení analyticky zjištěných informací a vytváření závěrů.

Vzhledem k tomu, že téma je velice široké a sám pojem mimořádná událost neumožňuje taxativní výčet všech takových situací, a proto je v práci využita metoda selekce. Na základě této metody byly vybrány konkrétní mimořádné události, které jsou dále analyzovány. Selekcce byla provedena vzhledem k tématu práce tak, aby byly popsány mimořádné situace typické pro řešení Policií ČR. Dalším důvodem provedení selekce byl rozsah práce, který musel být zachován.

3 Výsledky

3.1 Využívané právní normy

Jednou z nejzákladnější normou, kromě Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod, je pro Policii ČR zákon č. 283/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků. V tomto zákoně v ust. § 2 jsou uvedeny úkoly PČR, kterými jsou především ochrana bezpečnosti osob a majetku a veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti, plnění úkolů podle trestního řádu a dalších úkolů na úseku vnitřního pořádku. V ust. § 14 je uvedeno, že PČR při plnění svých úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné zprávy a podle ust. § 16 také spolupracuje s obcemi, kdy v rámci této spolupráce, mohou určené útvary policie uzavírat písemné koordinační dohody.

V ust. § 20 je zakotveno působení policie v rámci IZS, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně. Dále je v tomto ustanovení také uvedeno, že policie jako základní složka IZS vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle tohoto zákona. Policista nebo útvar policie se na těchto pracích podílejí, jsou-li k tomu vycvičeni a vybaveni, je-li to nezbytné pro záchranu života, zdraví nebo majetku a jsou-li k tomu určeni.

Další základní normou je zákon č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších změn a doplňků, kdy v tomto zákoně v základních ustanoveních je popsáno, co to vlastně Integrovaný záchranný systém je, stanovuje jejich složky a vymezuje působnost těchto složek. Dále tento zákon vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a mimo jiné také práva a povinnosti fyzických a právnických osob. V dalších ustanoveních tohoto zákona je uvedeno kdo a za jakých podmínek je velitelem zásahu a hlavně jaká má velitel zásahu oprávnění.

Policie ČR při své práci za mimořádných událostí využívá i jiné další právní normy a těmi jsou např. zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších změn a doplňků, zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a

řízení o nich, ve znění pozdějších změn a doplňků, zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších změn a doplňků, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a doplňků a zákon č. 141/1969 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších změn a doplňků. Tyto právní normy jsou využívány zejména pro dokumentování následků mimořádných událostí a slouží ke zjištění příčin mimořádných událostí a k jejich objasnění.

V úvodu mé práce byla položena výzkumná otázka, zda Policie ČR využívá opravdu všechny právní normy při své práci za mimořádných událostí. Na tuto otázku odpovím v následujících částech na základě sestavení přehledu právních norem, vyhodnocení vedených statistik a provedených rozhovorů.

Policie ČR nevede roční přehledy a statistiky využívaných právních norem policisty, ale vede roční přehledy a statistiky např. dopravních nehod, statistiky a přehledy spáchaných trestných činů a přestupků. Z těchto statistik lze odvodit, kde byly podle závažnosti a druhu pravděpodobně nasazeny složky Integrovaného záchranného systému. Dále z těchto přehledů a statistik lze odvodit, kolikrát a jaká oprávnění při své práci policisté použili a z jakých právních norem vycházeli.

3.2 Sestavení přehledu právních norem

Cílem mé bakalářské práce je sestavení přehledu právních norem, které PČR a policisté využívají při své práci za mimořádných událostí. Cílem této práce je zjistit, zda Policie ČR při své práci za mimořádných událostí opravdu využívá všechny právní normy.

V teoretické části jsem popsal mimořádné události, se kterými se policisté mohou při výkonu své služby s největší pravděpodobností setkat.

Nezákladnější právní normou, kterou policisté používají při své práci, je **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a doplňků**. Všichni policisté by tento zákon měli znát, jsou v něm uvedeny mimo jiné úkoly PČR, práva a povinnosti policistů a také jejich oprávnění. Při MU policisté z tohoto zákona využívají zejména tato ustanovení:

- § 16 – Spolupráce s obcemi - podle tohoto ustanovení mohou určené útvary policie a místně příslušná krajská ředitelství uzavírat písemné koordinační dohody za účelem stanovení společného postupu při zabezpečování místních záležitostí;
- § 20 – Působení policie v rámci integrovaného záchranného systému, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a při přípravě na ně – ustanovení, kde je uvedeno, že Policie ČR jako základní složka IZS vykonává v místě provádění záchranných a likvidačních prací úkoly podle „policejního zákona“, a že na těchto úkolech, se podílí policisté a útvary policie, kteří jsou k tomu určení, vycvičení a vybaveni;
- § 26 – Zajištění osoby – oprávnění, kterým policisté mohou osoby omezit na jejich osobní svobodě a to zejména při páchání protiprávních jednání nebo při ohrožování života a zdraví jiných osob, ale i svého anebo majetku;
- § 35 – Vydání a odebrání zbraně a prohlídka osoby – podle tohoto oprávnění policisté mohou vyzvat jakoukoliv osobu k vydání zbraně, pokud hrozí nebezpečí, že této zbraně bude neoprávněně použito k násilí, ale také mohou tuto zbraň odebrat a za účelem odebrání mohou policisté provést i prohlídku osoby;
- § 37 – Zajištění, odstranění a zničení věci – tímto ustanovením je ošetřen postup policie při nálezích nebezpečných věcí, které představují bezprostřední závažné ohrožení života, zdraví, majetku, ale i životního prostředí. Věc se může i zničit, zejména pokud se jedná o výbušninu;
- § 38 – Držení a používání nebezpečných látek a věcí – podle tohoto ustanovení jsou určené složky policie oprávněny k držení nebezpečných látek a to výbušnin a omamně psychotropních látek a to za účelem výuky, výcviku, zkoušek, znaleckých zkoumání a také k vědecko-výzkumné činnosti;
- § 40 – Vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek – další oprávnění, kterým se omezuje osobní svobody občanů a to tak, že policisté mohou bez jejich souhlasu vstupovat do obydlí, na pozemky a do jiných prostor za účelem provedení potřebných úkonů pro ochranu života nebo zdraví osob;

- § 42 – Zastavení a prohlídka dopravního prostředku – podle tohoto oprávnění mohou policisté zastavovat a prohlížet vozidla a to za účelem pátrání po osobách a věcech, pachatelů tr. činnosti a věcí pocházejících z tr. činnosti;
- § 43 – Zamezení vstupu do prostor a na určená místa – tímto oprávněním zamezují policisté přístup osobám na určená místa, ale i z těchto míst osoby vykazují a tato místa označují za pomoci technických prostředků;
- § 52 – Donucovací prostředky,
- § 53 – Obecné podmínky použití donucovacího prostředku – v těchto ustanoveních je uveden přehled donucovacích prostředků, které mají policisté k dispozici a podmínky za jakých mohou tyto donucovací prostředky použít;
- § 56 – Použití zbraně – jedno z nejzásadnějších oprávnění, které policisté mohou použít proti osobám, ale i dopravním prostředkům či zvířatům, kdy použitím služební zbraně může dojít ke zranění osob, ale i jejich úmrtí;
- § 61 – Podání vysvětlení – za pomoci tohoto ustanovení mohou policisté osoby k prověřovaným událostem vyslýchat a tak získávat potřebné informace;
- § 63 – Prokázání totožnosti – za využití tohoto ustanovení policisté zjišťují totožnost osob, od kterých požadují vysvětlení ale i od těch osob, které se zdržují v tzv. „zájmových místech“, ale při kontrolách a pátrání po osobách;
- § 69 – Získávání poznatků o tr. činnosti – podle tohoto ustanovení se veškeré získané poznatky prošetřovaným událostem dokumentují a k tomuto policisté využívají všech oprávnění a ustanovení uvedených v „policejním zákoně“.

V tomto zákoně je uvedeno, za jakých podmínek mohou policisté svá oprávnění využívat a za jakých okolností, jakým způsobem mají při své práci postupovat, proto by jeho znalost měla být pro každého policistu samozřejmostí.

Další právní normou, kterou policisté při MU využívají je **zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších změn a doplňků.**

Z tohoto zákona policisté při MU využívají zejména toto ustanovení:

- § 75 – Řízení provozu pokyny policisty – podle tohoto ustanovení mohou policisté řídit provoz na pozemních komunikacích, je zde jakým způsobem a

jakými pokyny toto policisté provádí, ale také je zde uvedeno, že řídit provoz mohou jak příslušníci Armády ČR, tak strážníci Obecní policie, ale i příslušníci Hasičského záchranného sboru.

Další právní normou je **zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)**. V tomto zákoně je mimo jiné upraven postup orgánů činných v trestním řízení před zahájením trestního stíhání konkrétní osoby a po jeho zahájení a policisty je využíván při dokumentování a vyšetřování příčin mimořádných událostí a k obvinění konkrétních osob za vznik těchto událostí.(18)

Pro kvalifikaci zjištěného protiprávního jednání – spáchání trestného činu, se využívá **zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**. V tomto zákoně je uvedeno mimo jiné kdo může být pachatelem a za jakých podmínek, podíl jeho zavinění, jak lze protiprávní jednání kvalifikovat a také jaký trest a v jaké výši mu může být uložen.(17)

Obdobné postavení má také **zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**. Tento zákon upravuje podmínky o odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.(38) Dále **zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích**, kdy tento zákon upravuje některé přestupky vyskytující se na různých úsecích veřejné správy, včetně druhu a výše správních trestů, které lze za jejich spáchání uložit.(19)

Základní složky IZS při společných zásazích na místech MU využívají **zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů**. V tomto zákoně je vymezen integrovaný záchranný systém, stanoví složky integrovaného záchranného systému a vymezuje jejich působnost, vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na mimořádné události a při záchranných a likvidačních pracích. Policie ČR při své práci za MU z tohoto zákona využívá tato ustanovení:

- § 19 – Velitel zásahu,
- § 20 – Oprávnění vyžadovat pomoc,

- § 23 až § 25 – Právnické osoby a podnikající fyzické osoby a fyzické osoby.

V těchto oprávněních jsou uvedeny práva a povinnosti velitele zásahu, za jakých okolností může velitel zásahu vyžadovat pomoc a také práva a povinnosti právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob při vzniku MU a při provádění záchranných a likvidačních prací. Z vlastní zkušenosti vím, že policisté se v přípravě na své povolání, s tímto zákonem neseznamují, nijak se v základních odborných přípravách nevyučuje a je na každém policistovi, zda se s tímto zákonem seznámí. Myslím si, že toto by se mělo změnit a znalost tohoto zákona by se měla vyžadovat v minimální rovině jako u výše uvedených právních norem.(14)

Česká republika svojí polohou v srdci Evropy náleží do takzvané kontinentální právní kultury (kromě kontinentální právní kultury rozeznáváme ještě anglosaskou právní kulturu a právní kulturu náboženského a tradičního práva). Základem této právní kultury jsou především velké právní systémy francouzské, německé či švýcarské. Kontinentální právní kultura se vyznačuje především tím, že jejím základem je psané právo, tedy právo je nalézané v normativních právních aktech. Teorie práva jako svébytná právní věda užívá pojem pramen práva. Kontinentální právní kultura, a potažmo také české právo, rozeznává několik úrovní normativních právních aktů s různou právní silou.

Nejvyšší právní sílu mají Ústava české republiky, Listina základních práv a svobod a další ústavní zákony. Tato vysoká právní síla je dána mimo jiné i tím, že ke schválení ústavního zákona, nebo jeho změně, je nutné projít přísnějším legislativním procesem, než je legislativní proces u zákonů či normativních právních aktů nižší právní síly. Musí být schváleny kvalifikovanou většinou obou komor Parlamentu, tedy 3/5 většinou všech poslanců Poslanecké sněmovny a 3/5 většinou přítomných senátorů v Senátu. Ostatní zákony musí být s ústavními zákony v souladu. Nad tímto souladem bdí ústavní soud.

Další úroveň pomyslné pyramidy normativních právních aktů představují zákony a zákonná opatření senátu. Tyto normativní právní akty procházejí již standardním legislativním procesem.

Dalšími normativními právními akty jsou nařízení vlády, vyhlášky ministerstev, nařízení správních úřadů, vyhlášky zastupitelstev.

Samozřejmě ještě existují normativní právní akty nižší síly, které již nemají generální platnost. Takovými normativními právními akty jsou, pro tuto práci velmi důležité, interní normativní směrnice vydávané v rámci Policie České republiky. Jejich platnost je omezena pouze na interní fungování Policie České republiky a tudíž se nejedná o veřejně přístupné a zpřístupňované akty, na rozdíl od normativních právních aktů uvedených v pyramidovém schématu.

Jedním z takových normativních právních aktů je **Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému**. Tato vyhláška je rozdělena celkem na sedm částí a přílohy. První část se zabývá zásadami koordinace složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu, kde jsou popsány samotné zásady, jednotlivé úrovně koordinace a to jak velitelem zásahu, tak koordinace s operační úrovní, dále koordinace na strategické úrovni, koordinace ministerstvem, hejtmanem a také starostou obce s rozšířenou působností. V druhé části jsou popsány zásady spolupráce operačních středisek základních složek a v třetí části jsou uvedeny podrobnosti o úkolech operačních a informačních středisek. Ve čtvrté části je uveden obsah dokumentace integrovaného záchranného systému, způsob zpracování této dokumentace a podrobnosti o stupních poplachů poplachového plánu. V této části jsou mimo jiné uvedeny ustanovení k dohodám o poskytnutí pomoci, k dokumentaci o společných záchranných a likvidačních pracích a statistických přehledech, dokumentace o společných školeních, instruktážích a o cvičení složek a ustanovení k typovým činnostem složek při společném zásahu. Také jsou zde uvedeny podrobnosti o stupních poplachů. V páté části jsou uvedeny zásady a způsob zpracování, schvalování a používání havarijního plánu kraje a vnějšího havarijního plánu a v šesté části jsou popsány zásady způsobu krizové komunikace v integrovaném záchranném systému. Sedmá část obsahuje pouze závěrečná ustanovení. Tato vyhláška dále obsahuje přílohy ke způsobu zpracování havarijního plánu kraje a ke způsobu zpracování vnějšího havarijního plánu.(32)

Každý policista by měl mít o této vyhlášce alespoň povědomí, přinejmenším by měl mít základní znalost nejméně první části, kde jsou uvedeny mimo jiné uvedeny práva a povinnosti velitele zásahu.

Dalším takovým normativním právním aktem je **Nařízení Ministerstva vnitra č. 49/2012, kterým se stanoví postup při hlášení událostí v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, záchranných a likvidačních prací, ochrany obyvatelstva a dalších mimořádných událostí**. Toto nařízení upravuje postup při hlášení výše uvedených událostí, způsob, obsah a účel těchto hlášení a předávání těchto hlášení mezi jednotlivými operačními středisky zařízení Ministerstva vnitra, Policejního prezidia České republiky a Operačního a informačního střediska generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Jednotlivá hlášení musí obsahovat podrobnosti k charakteru události, jejich popis, místo a dobu vzniku, případně dobu trvání události a pravděpodobnou příčinu vzniku události. Tato hlášení se předávají určeným subjektům tak, aby byly včas informovány a v případě potřeby mohly přijmout taková opatření, která povedou k omezení následků události.(33)

Jako další normativní právní akt v této oblasti lze uvést rozkazy policejního prezidenta. Takovým je **Rozkaz policejního prezidenta č. 156/2004, kterým se vydává „Dohoda o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a Policií České republiky“**. V tomto rozkazu policejní prezident ukládá ředitelům jednotlivých služeb Policie ČR a ředitelům jednotlivých zpráv krajů a řediteli zprávy hl. m. Prahy povinnost vytvářet potřebné vztahy s příslušnými pracovišti hasičského záchranného sboru a plnit úkoly vyplývající z této dohody. Tato dohoda je uzavřena za účelem potírání některých druhů závažné trestné činnosti, jakož i za účelem řešení mimořádných událostí, při kterých může dojít k ohrožení zdraví, životů a osob a škodám na majetku a v této dohodě je blíže vymezen předmět spolupráce a technicko-organizační specifikace, některých jejích metod a forem.(34)

Dalším takovým je **Rozkaz policejního prezidenta č. 95/2005, kterým se vydává „Dohoda o součinnosti mezi Policií České republiky a Hasičským záchranným sborem České republiky“**. V tomto rozkazu policejní prezident ukládá ředitelům jednotlivých služeb Policie ČR a ředitelům jednotlivých zpráv krajů a řediteli zprávy hl. m. Prahy povinnost vytvářet potřebné součinnostní vztahy s příslušnými hasičskými záchrannými sbory a zajišťovat plnění úkolů vyplývajících z této dohody. Tato dohoda

byla uzavřena za účelem koordinovaného postupu při vyšetřování požárů na území České republiky a jsou zde vymezeny zásady spolupráce.(35)

Dalším druhem takového normativního právního aktu jsou závazné pokyny policejního prezidenta. **Závazný pokyn policejního prezidenta č. 27/2008, upravuje úkoly Policie České republiky při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací složkami integrovaného záchranného systému.** Tento závazný pokyn byl vydán k zabezpečení odborné přípravy, vzdělávání a jednotného postupu příslušníků Policie České republiky a zaměstnanců zařazených v Policii České republiky v rámci společného zásahu složek integrovaného záchranného systému. Jsou zde vymezeny pojmy k typovým činnostem, katalogům typových činností, ke krizovým pracovištím a školitelům. Dále jsou zde uvedeny úkoly jednotlivých útvarů Policie ČR, úkoly ředitelů jednotlivých útvarů jak s územně vymezenou působností tak dotčených útvarů a v neposlední řadě úkoly vedoucího skupiny krizového řízení a bezpečnostní ochrany objektů.(36)

Na úseku havarijního plánování a integrovaného záchranného systému je v rámci Ministerstva vnitra a Policie ČR vydáno nepřehledné množství normativních právních aktů, nařízeních, pokynů a rozkazů, jejichž výčet by byl na dlouhou dobu, proto jsem se rozhodl uvést jen ty z nejzásadnějších.

Dodržování těchto normativních právních aktů tzv. nižší síly je vynucováno **zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a o změně některých zákonů.** Tento zákon upravuje právní poměry příslušníků bezpečnostního sboru při výkonu služby, jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby. Výkonem služby se mimo jiné rozumí, že příslušník bezpečnostního sboru provádí úkony a činnost realizující oprávnění a povinnosti stanovené právními předpisy upravujícími působnost bezpečnostních sborů. Při výkonu takové služby může být příslušník za příkladné plnění svých povinností kázeňsky odměněn. Pokud však svým zaviněným jednáním poruší služební povinnost, a pokud takovým jednáním nespáchá trestný čin, může být za takové jednání kázeňsky potrestán uložením trestu od písemné ho napomenutí až po zákaz činnosti.(39)

Policisté stejně jako členové ostatních složek IZS by měli mít na paměti, že při své práci v místech MU svým jednáním výrazným způsobem omezují základní práva zúčastněných, ale i ostatních osob, která jsou uvedena v **zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a v usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky**. Policisté by měli mít tato práva na paměti a svým jednáním a při své práci za MU je omezovat co nejšetrnějším způsobem.(11, 12)

Pokud se tedy vrátíme k jednotlivým mimořádným událostem uvedených v teoretické části mé práce a využití právních norem a oprávnění, tak při jednotlivých MU řeší policie tyto úkoly.

Amok – útok aktivního střelce

Policisté po příjezdu na místo zahájí samostatně opatření za účelem vyhledání, identifikování a eliminace aktivního střelce. Vstupují do objektů a uzavřených prostor podle ust. § 40 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků. Po vyhledání aktivního střelce přistupují policisté k jeho samotné eliminaci. Toto mohou provést za použití donucovacích prostředků podle ust. § 52 a § 53 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, nebo za použití služební zbraně podle ust. § 56 citovaného zákona. Dále na místě MU v co nejkratší době vymezují nebezpečnou zónu, vnější zónu a nástupiště složek IZS a činí nutná opatření k zamezení vstupu nepovolaných osob do těchto prostor. Při tomto využívají oprávnění podle § 43 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků.

Po eliminaci aktivního střelce policisté provádí kontrolu totožnosti zúčastněných osob a jejich identifikaci za využití oprávnění podle § 63 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků. U těchto osob dále využívá oprávnění prohlídky osoby podle § 35 citovaného zákona.(13)

Na závěr MU musí být učiněna taková opatření, aby došlo k řádnému objasnění okolností a příčin vzniku této MU, kdy při tomto orgány činné v trestním řízení

postupují podle zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších změn a doplňků.(18)

Demonstrativní úmysly sebevraždy

Podle českého právního řádu sebevražda ani příprava k ní nejsou trestným činem a ani přestupkem. Veškeré zákroky k potencionálnímu sebevrahovi je nutné vést buď jako k osobě nemocné nebo jako k osobě, která svým jednáním ohrožuje svůj život anebo život nebo zdraví jiných osob nebo majetek. Při zásahu zpravidla dojde ke krátkodobému omezení osobní svobody této osoby. Omezit tuto osobu na právech je možné pouze na základě zákonného zmocnění, ve kterém musí být stanoveny konkrétní důvody a způsob omezení nebo zajištění. Jedná se o výrazný zásah do základních lidských práv a svobod. Takovými omezeními jsou:

- Krajiní nouze: Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.(9)

Podle tohoto ustanovení mohou osobu omezit na jejích právech i příslušníci jiných zasahujících složek IZS nebo i fyzické osoby, protože potřeba zabránit sebevraždě osoby naplňuje podmínky konání v krajiní nouzi.

- Zajištění osoby: Policista je oprávněn zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek.(13)

K získávání operativních informací k osobě demonstrující sebevraždu využívají policisté oprávnění požadovat vysvětlení podle ust. § 61 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků a k vymezení vnější zóny a nebezpečné zóny využívá oprávnění podle § 43 citovaného zákona.

Dopravní nehoda

Policisté při dopravních nehodách využívají oprávnění uvedená v zákoně č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Podle tohoto zákona řídí provoz na pozemních komunikacích, ust. § 75 citovaného zákona. K dokumentování méně závažné dopravní nehody využívají oprávnění uvedená

v zákoně č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. K dokumentování závažné dopravní nehody využívají postup podle § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších změn a doplňků. Dále opět využívají oprávnění podle ust. § 43 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, kdy zejména mohou každému přikázat, aby po dobu nezbytně nutnou, nevstupoval na určené místo.

Hrozba použití NVS nebo nález NVS

Využití oprávnění na místě nálezu NVS se odvíjí od skutečnosti, kde byl NVS nalezen, pokud jsou použitím NVS ohroženy nějaké osoby, či zda již došlo k výbuchu takového systému.

Pokud k výbuchu již došlo, jsou na místo vyslány všechny složky IZS a na místě události se postupuje podle zákona č. 239/2000 Sb., o IZS a o změně některých zákonů, a činnost na místě organizuje velitel zásahu podle ust. § 19 citovaného zákona. Policie dále na místě využívá oprávnění podle ust. § 43 zákona č. 273/2000 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků a uzavírá místo MU. Pro další opatření využívá oprávnění podle ust. § 40 citovaného zákona, kdy může vstupovat do obydlí, jiných prostor a pozemků. Policejní pyrotechnik mimo jiné také využívá oprávnění podle ust. § 38 citovaného zákona, kdy může držet a používat nebezpečné látky a věci.(14)

Tato MU je specifická tím, že pokud dojde k nálezu NVS – nevybuchlé munice, v neobydlené oblasti a nedojde k následnému výbuchu, nemusí dojít k nasazení ostatních složek IZS a Policie ČR na místě postupuje podle uvedených ustanoveních za využití jen vlastních sil a prostředků.(13)

Chřipka ptáků

Policie ČR při této MU využívá opět oprávnění uvedených v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, zejména oprávnění podle ust. § 43 citovaného zákona a to k uzavření vstupu do oblastí s výskytem chřipky ptáků. Dalším využitým opatřením je ust. § 16 citovaného zákona, podle kterého spolupracuje s orgány obcí. Pro regulaci provozu vozidel využívá oprávnění podle ust. § 75 zákona č.

361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. S orgány Státní veterinární správy spolupracují podle ust. § 57 odst. 2 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů.(26)

Letecká nehoda

Při této MU jsou PČR využívána oprávnění uvedená v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, zejména oprávnění podle ust. § 43 citovaného zákona a to k uzavření vstupu do místa letecké nehody a oprávnění podle ust. § 63 citovaného zákona k prokazování totožnosti.

Pro regulaci provozu vozidel využívá oprávnění podle ust. § 75 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Při ohledání místa letecké nehody využívá ustanovení uvedená v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Nález B – agens

Při této MU jsou PČR opět využívána oprávnění uvedená v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, zejména oprávnění podle ust. § 43 citovaného zákona a to k uzavření vstupu do místa nálezu podezřelého předmětu a oprávnění podle ust. § 63 citovaného zákona k prokazování totožnosti pro využití při evidenci kontaminovaných osob.

Pro regulaci provozu vozidel využívá oprávnění podle ust. § 75 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Pro objasnění věci využívá ustanovení uvedená v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Uskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně

PČR při této MU opět využívá oprávnění uvedená v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších změn a doplňků, zejména oprávnění podle ust. § 43 citovaného zákona a to k uzavření vstupu do místa použití radiologické zbraně a

oprávnění podle ust. § 63 citovaného zákona k prokazování totožnosti pro využití při evidenci ozářených osob. Při průzkumu místa policejní pyrotechnik mimo jiné také využívá oprávnění podle ust. § 39 citovaného zákona, kdy může držet a používat nebezpečné látky a věci. Pro regulaci provozu vozidel využívá oprávnění podle ust. § 75 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů.

Pro objasnění věci využívá ustanovení uvedená v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Znalost výše uvedených právních norem by měla všem policistům při práci za MU jejich jednání a rozhodování usnadnit a dodržování jednotlivých ustanovení by mělo vést ke zdárnému zvládnutí každého služebního zákroku a tedy i mimořádné události.

3.3 Statistiky

Statistiky PČR

Jednou z nejzákladnějších a snad nejznámějších statistik PČR, je statistika dopravních nehod. V této statistice se vede celkový přehled dopravních nehod, tedy i nehod, kde nebyly nasazeny všechny složky IZS. Jedná se o takzvané „malé dopravní nehody“, kdy nedošlo ke zranění osob, došlo však ke škodě na majetku a v těchto případech bývají nasazeny jen složky PČR a HZS ČR. Pojem „malá dopravní nehoda“ je užíván mezi policisty z dob před novelizací zákona o silničním provozu, kdy se dopravní nehody dělily na „malé dopravní nehody“, kdy nedošlo ke zranění osob a ke škodě na majetku tzv. třetích osob a „velké dopravní nehody“, kdy došlo k úmrtí osob nebo jejich zranění. Při těchto „malých dopravních nehodách“ složky HZS odstraňují následky dopravní nehody, zamezují úniku provozních kapalin z motorových prostředků, a pokud k úniku těchto kapalin již došlo, odstraňují následky úniku těchto kapalin, například pomocí různých sorbentů apod. PČR při těchto nehodách provádí pouze dokumentování na tzv. „záznam o dopravní nehodě“, viník této nehody je zpravidla označen na místě a věc je na místě vyřízena v tzv. „blokovém řízení“, je mu tedy uložena bloková pokuta.

K nasazení všech základních složek IZS dochází, pokud dojde k dopravní nehodě, při které dojde k jakémukoliv zranění osob, jak lehkým tak těžkým zraněním či usmrcení osob. Úkoly těchto složek jsou jasně dané. Jednotky PČR na místě z počátku provádí regulaci provozu či uzavření místa, kde k nehodě došlo. Toto provádí zejména v době, kdy jednotky ZZS poskytují zraněným osobám před nemocniční neodkladnou péči a jednotky HZS provádí vyprošťování zraněných osob z vozidel. Po ošetření zraněných osob a jejich následnému transportu do nemocničních zařízení, provádějí jednotky PČR na místě dokumentování, které v těchto případech slouží k dalšímu šetření a objasnění příčin dopravní nehody a tím následnému určení viníka dopravní nehody. Při těchto činnostech zůstává zpravidla místo dopravní nehody uzavřené, nebo jen z části uzavřené a na místě případnou regulaci silničního provozu provádí opět policisté. V některých případech se na regulaci silničního provozu podílejí i členové

jednotek HZS a to zpravidla v těch případech, kdy PČR nemůže tuto činnost zajistit. K tomuto dochází v případech kdy PČR nemá k dispozici další hlídku policistů a to z důvodu výkonu jiné závažné činnosti. Přivolání dalších hlídek na místo a jejich koordinaci zajišťuje Integrované operační středisko příslušného kraje. Po řádném zdokumentování místa dopravní nehody jednotky HZS provádí odstraňování následků dopravní nehody, tedy likvidační práce. Pokud to situace na místě vyžaduje, jednotky PČR zůstávají stále na místě a regulují silniční provoz. Po úplném odstranění následků dopravní nehody a uvolnění provozu na komunikaci opouštějí jednotky HZS a PČR místo a vrací se zpět ke svým dalším činnostem.

Pokud nahlédneme do roční statistiky dopravních nehod za rok 2017, tak zjistíme, že došlo celkem k 103.821 nehodám, při kterých došlo k usmrcení celkem 502 osob, ke zranění celkem 27.079 osob, z toho bylo těžce zraněno 2.339 osob a lehce 24.740 osob. V roce 2016 došlo celkem k 98.864 nehodám, při kterých došlo k usmrcení celkem 545 osob, ke zranění celkem 27.081 osob, z toho bylo těžce zraněno 2.580 osob a lehce 24.501 osob. V roce 2015 došlo celkem k 93.067 nehodám, při kterých došlo k usmrcení celkem 660 osob, ke zranění celkem 26.966 osob, z toho bylo těžce zraněno 2.540 osob a lehce 24.426 osob. V roce 2014 došlo celkem k 85.859 nehodám, při kterých došlo k usmrcení celkem 629 osob, ke zranění celkem 26.417 osob, z toho bylo těžce zraněno celkem 2.762 osob a lehce zraněno celkem 23.655 osob. Když tedy budeme vycházet z toho, že základní složky IZS jsou nasazovány k dopravním nehodám jen tehdy, když dojde ke zranění nebo úmrtí osob, byly tedy základní složky IZS v roce 2017 v rámci dopravních nehod nasazeny celkem v 27.581 případech, v roce 2016 celkem v 27.626 případech, v roce 2015 také celkem v 27.626 případech a v roce 2014 byly nasazeny v 27.046 případech. V těchto případech a podle jednotlivých situací využívaly jednotky PČR oprávnění a právní normy spojené s touto problematikou, jak je uvedeno v teoretické části v kapitole Dopravní nehody.

Tato čísla však nemusí být přesná, neboť dopravní nehody, při kterých došlo k lehkým zraněním, mohou být oznamovány příslušným orgánům až dodatečně, kdy účastník „malé dopravní nehody“ se v daný okamžik necítí být zraněný, ale zranění se projeví následující den a tato osoba vyhledá lékařské ošetření. Tyto dopravní nehody

jsou oznamovány tedy následně buď lékařem, nebo zraněnou osobou. K těmto dopravním nehodám již nejsou vysílány základní složky IZS, ale jen jednotky PČR a ty provádí dokumentování a dále šetření k řádnému objasnění příčin dopravní nehody a určení viníka dopravní nehody. I při těchto činnostech však využívají stejné právní normy a z nich vycházející oprávnění.(29)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet dopravních nehod	84.398	85.859	93.067	98.864	103.821
Celkový počet zraněných osob	25.359	26.417	26.966	27.081	27.079
Z toho zraněno lehce	22.577	23.655	24.426	24.501	24.740
Z toho zraněno těžce	2.782	2.762	2.540	2.339	2.580
Celkový počet usmrcených osob	583	629	660	545	502

tab. 1 – Přehled dopravních nehod *vlastní výzkum*

Statistiky HZS

Stejně jako PČR tak ani HZS nevede statistiky nasazení základních složek IZS, ale vede své statistiky o celkové činnosti jednotek požární ochrany. Na základě těchto statistik je generálním ředitelstvím HZS ČR vydávána „Statistická ročenka“, kde jsou uvedeny přehledy všech činností jednotek požární ochrany. Pohovorem s pracovníkem krizového řízení HZS ČR, Územní odbor Domažlice jsem zjistil, že ze strany HZS se bere jako nasazení IZS jako celku už spolupráce dvou základních složek IZS, což vychází ze zákona o IZS. Vždy musí být nasazeny jednotky požární ochrany a ty spolupracují buď s PČR nebo ZZS. O těchto spolupracích je veden také přehled ve statistické ročence.

Pokud tedy nahlédneme do Statistické ročenky za rok 2013, byly jednotky PO nasazeny celkem v 112.281 případech, z toho je 16.563 požárů, 19.023 dopravních

nehod a zbytek případů nasazení jednotek PO připadá na jiné technické havárie a nehody, ostatní mimořádné události a také na plané výjezdy. Jen pro zajímavost uvádím, že za rok 2013 bylo celkem 7.837 planých výjezdů. V roce 2014 byly jednotky PO nasazeny celkem v 100.776 případech, z toho je 16.851 požárů, 19.219 dopravních nehod a zbytek případů nasazení jednotek PO připadá na jiné technické havárie a nehody, ostatní mimořádné události a také na plané výjezdy, kterých bylo celkem 7.527. Za rok 2015 byly jednotky PO nasazeny celkem v 111.984 případech, z toho je 19.685 požárů, 19.685 dopravních nehod a zbytek případů připadá na ostatní mimořádné události. Také v tomto roce 2015 se jednotky PO neobešly bez planých poplachů a těch bylo celkem 8.273 případů. V dalším roce 2016 byly jednotky PO nasazeny celkem 105.490 případech, z čehož je 15.730 požárů, 21.521 dopravních nehod a ve zbytku případů v ostatních mimořádných událostech. V tomto roce bylo celkem 7.735 planých výjezdů. Za rok 2017 byly jednotky PO nasazeny celkem v 125.974 případech, z toho bylo celkem 16.249 požárů a 22.329 dopravních nehod. Zbytek případů nasazení jednotek PO opět připadá na ostatní mimořádné události a také na plané výjezdy, kdy těchto výjezdů bylo celkem 8.310.

Jednotky PO v roce 2013 spolupracovaly jak se základními složkami IZS tak s ostatními složkami IZS a to celkem v 98.627 případech, z toho s PČR spolupracovaly 58.578 případech a se ZZS spolupracovaly celkem v 21.165 případech. V roce 2014 jednotky PO spolupracovaly se složkami IZS celkem v 99.677 případech, z toho s PČR spolupracovaly celkem v 59.508 případech a se ZZS spolupracovaly celkem 23.132 případech. V roce 2015 měly jednotky PO celkem 109.034 spoluprací, z toho s PČR spolupracovaly celkem v 66.363 případech a se ZZS spolupracovaly celkem v 25.728 případech. Za rok 2016 připadá celkový počet spoluprací na 102.487 případů, z toho s PČR v 62.723 případech a se ZZS spolupracovaly v 25.709 případech. V roce 2017 měly jednotky PO celkem 122.469 spoluprací, z toho s PČR celkem 71.008 spoluprací a se ZZS celkem 29.653 spoluprací.

Zbytek spoluprací připadá na ostatní složky IZS jako je Armáda ČR, hygiena, občanská sdružení v IZS a ostatní.(28)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Celkový počet případů	112.281	100.776	111.984	105.490	125.974
Celkový počet požárů	16.563	16.851	19.685	15.730	16.249
Celkový počet dopravních nehod	19.023	19.219	21.330	21.521	22.329
Celkový počet spoluprací s IZS	98.627	99.677	109.034	102.487	122.469
Z toho spolupráce s PČR	58.578	59.508	66.363	62.723	71.008
Z toho spolupráce s ZZS	21.165	23.132	25.728	25.709	29.653
Celkový počet „planých výjezdů“	7.837	7.527	8.273	7.735	8.310

tab. 2 – Přehled nasazení jednotek HZS *vlastní výzkum*

4 Diskuze

Vyhodnocením statistik PČR a porovnání uvedených údajů z roků 2013 až 2017 vyplývá, že došlo k nárůstu nasazení základních složek IZS v rámci dopravních nehod, byly tedy zákonitě a ve větším počtu případů využívány právní normy a z nich vycházející oprávnění k zajištění činností těchto složek. Taktéž porovnáním údajů ze Statistických ročenek HZS za roky 2013 až 2017 zjišťujeme, že došlo k nárůstu spoluprací základních složek IZS, tedy zákonitě ke zvýšení počtu využití právních norem a z nich vycházejících oprávnění.

Vyhodnocením těchto statistik jsem rozhodně nechtěl poukázat na zvyšující se nehodovost v ČR, nebo snižující se počet úmrtí osob při těchto nehodách, či na zvyšující se počet spoluprací jednotek PO se základními složkami IZS. Tato čísla mají jen ukázat zvyšující se počet případů – mimořádných událostí, kdy jsou Policií ČR, tedy policisty, využívány právní normy a opatření vycházejících z nich. Jak jsem již jednou uvedl, v tomto směru nevede Policie ČR žádné statistické přehledy.

Za účelem zjištění, jaké právní normy jsou policisty využívány při mimořádných událostech a zda opravdu policisté využívají všechny dotčené právní normy a z nich vycházející opatření, jsem se dotazoval zejména těch, kteří jsou z pravidla jako první na místě, kde k nějaké takové události došlo a těmi jsou samotní policisté. Hovořil jsem s policisty zařazenými u Pořádkové policie a to zejména na obvodních odděleních, tak s policisty zařazenými u Dopravní policie, jakož i u Kriminální policie. Tito policisté jsou zpravidla jako první vysíláni na místa, kde došlo k nějaké události, tedy i k mimořádným událostem. Všem policistům, se kterými jsem hovořil, jsem pokládal tyto otázky:

1. Jak dlouho jste ve služebním poměru?
2. Jaké je Vaše zařazení?
3. K jakým mimořádným událostem jste byl za dobu Vaší služby vyslán?
4. Jaké právní normy jste při své činnosti využil?
5. Podle Vašeho názoru, využívají policisté všechny dotčené právní normy?

Odpovědi na mé otázky se lišily z pravidla podle toho, jak dlouhá doba služebního poměru byla konkrétního policisty a na jakém místě je služebně zařazen.

Policisté služebně zařazení u Dopravní policie, jsou vysíláni zejména k dopravním nehodám. Podlé délky služebního poměru se také odvíjí počet, ke kolika nehodám byli vysláni a také druh dopravních nehod. Je logické, že déle sloužící policista, byl vyslán k více dopravních nehod a více druhů těchto nehod, než kratší dobu sloužící policista. Od tohoto se také odvíjí zkušenosti, toho konkrétního policisty. Kratší dobu sloužící policisté jsou zařazení ve Skupině dopravního dohledu, kde jsou vysíláni zejména k tzv. „malým dopravním nehodám“. Mohou být vysláni i k jiným nehodám, ale zde jsou využíváni zejména k regulaci provozu nebo uzavření místa nehody. Déle sloužící dopravní policisté jsou zařazení u Skupiny dopravních nehod, kde jejich každodenní náplní, je právě dokumentace těchto nehod a vyšetřování jejich příčin. Pokud, ale při nějaké z těchto nehod dojde k těžkému zranění, úmrtí či obecnému ohrožení, či jinému ohrožení, jsou tyto případy předávány na součást Policie ČR, oddělení obecné kriminality, kde je tento případ nadále veden.

Policisté zařazení u Pořádkové policie na obvodních odděleních jsou vysíláni zejména na místa spáchání tr. činnosti, ale také k více druhům událostí, jako mohou být třeba poškození obecně prospěšných zařízení (poškození elektrického vedení, plynového vedení či vodovodu), k nálezům podezřelých předmětů či demonstrativnímu vyhrožování sebevraždou. Při těchto případech, už ale spolupracují s policisty zařazenými u Kriminální policie. I zde platí to, že u Pořádkové policie bývají zařazení kolegové s kratší dobou služebního poměru a u Kriminální policie již delší dobu sloužící policisté, kteří by měli být zkušenější. Pokud se týká zpracování místa, kde došlo pouze ke spáchání některého z tr. činů, pracují zde policisté samostatně. Pokud jsou ale vysláni na místo, kde došlo k nějaké mimořádné události, kterou jsem popsal v teoretické části, tak na místě spolupracují jak s policisty zařazenými u Kriminální policie tak i se složkami IZS.

Co se týká druhů mimořádných událostí, ke kterým byli policisté, které jsem dotazoval, vysláni, tak to byly převážně dopravní nehody, u kterých spolupracovaly zejména s jednotkami PO tak se zdravotníky ZZS. Na těchto místech, policisté

Pořádkové policie či Dopravní policie převážně uzavírali, či řídili provoz, kdy vycházeli z příslušných oprávnění a právních norem. Také zde na těchto místech prováděli dokumentování a příslušná šetření, ke zjištění příčin nehody a zjištění jejího viníka, či míry zavinění. Pokud se ale jednalo o policisty Kriminální policie, tak tito jsou vysíláni na místa, kde došlo k „závažnějším“ událostem – mimořádným událostem, kde ale také spolupracují se složkami IZS. Jednalo se zejména o dopravní nehody, kde došlo k těžkým zraněním či úmrtím osob, nález podezřelých předmětů – NVS, nález podezřelých látek – podezření na nález B-agens, demonstrativním vyhrožování sebevraždou, či pádu letadla. Na těchto místech též provádí potřebná šetření a dokumentování k odhalení příčin té události a zjištění jejího viníka či míry zavinění.

Při pokládání výše uvedených otázek a následných rozhovorech s jednotlivými policisty, dále při řízených rozhovorech s pracovníky krizového řízení Policie ČR, Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje a pracovníky krizového řízení HZS ČR, Územní odbor Domažlice jsme se shodli, že všechny uvedené složky policie, tedy policisté, musí při svých činnostech využívat všechny dostupné právní normy a to tak, aby společným úsilím a co nejrychleji se složkami IZS dosáhly k zvládnutí dané mimořádné události a následnému odstranění jejích následků v co možná nejkratší době a největší míře. Toto vlastně vyplývá i ze zákona o Policii ČR, kdy úkolem policie je sloužit veřejnosti, chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek. Dále má policie za úkol předcházet trestné činnosti, musí plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony. Pokud dojde k ohrožení nebo porušení těchto úkolů, je každý policista povinen ve službě, tak i v době mimo službu provést služební úkon nebo jiná opatření, aby taková ohrožení nebo porušení odstranil.

Dále jsme se shodli na tom, že postup na místech mimořádných událostí bude pokaždé rozdílný, že každá mimořádná událost je specifická – „originál“, ale případné postupy na místech MU lze nacvičit a za tímto účelem jsou také prováděna různá společná, ale i samostatná cvičení. I tak, se ale žádná spolupráce na místech mimořádných událostí neobejde bez komplikací a případných zádrhelů.

V poslední době v rámci výcviku policistů jsou jednou ročně, vždy na území jednoho z územních odborů Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, prováděna společná cvičení s jednotkami PO a ZZS příslušných územních odborů, a to při nácviku MU pod názvem Amok – útok aktivního střelce. Tuto mimořádnou událost jsem se rozhodl rozebrat podrobněji, vzhledem ke společenskému, ale i politickému vývoji. Vždy je modelována situace, kdy nebezpečný pachatel zaútočí na občany střelnou zbraní a vždy na nějakém frekventovaném místě. V posledních letech proběhla toto cvičení v okresním městě Tachov, kde pachatel zaútočil v jedné ze středních škol a to v době vyučování a v okresním městě Klatovy, kde pachatel také zaútočil se střelnou zbraní, tentokrát v budově Finančního úřadu v plném provozu. Tato cvičení probíhají za dodržení co nejpřísnějších bezpečnostních pravidel a opatření, aby nedošlo k ohrožení životů a zdraví zúčastněných osob. Na celý průběh cvičení dohlíží určená komise, která po ukončení cvičení provede písemné vyhodnocení a to jak kladů, tak záporů a s tímto hodnocením jsou pak seznámeni všichni policisté v přímém výkonu, tedy uniformovaní policisté, ale i pracovníci kriminálních služeb.

Tato MU je charakteristická zejména tím, že velitelem společného zásahu složek IZS je vždy policista, který na místo mimořádné události dorazí jako první, přičemž v průběhu zásahu může dojít k jeho vystřídání. Velitel zásahu musí být od okamžiku, kdy to okolnosti dovolí, viditelně označen vestou s nápisem „velitel zásahu“ nebo červenou páskou na paži s nápisem „VZ“, popřípadě označen vestou nebo doplňkem na pracovním oděvu policisty s nápisem „velitel“.

Úkolem každého policisty vyslaného na služební zákrok proti aktivnímu střelci je zastavení a eliminace jednání aktivního střelce v co nejkratším čase. Eliminace aktivního střelce je zákrokem s největší prioritou a nesnese odkladu, přičemž policisté vůči aktivnímu střelci využívají všech zákonných oprávnění vůči „nebezpečným pachatelům“, kdy s největší pravděpodobností dojde k použití služebních zbraní. Při tomto policisté dbají přiměřené opatrnosti vůči ostatním přítomným osobám, aby neohrozili jejich životy a zdraví.

Postup a činnost policistů a hlídek Policie ČR po přijetí oznámení o mimořádné události a vyslání na místo, se dělí na:

- hlídku nasazenou v prvním sledu, která je vyslána na místo bezprostředně po oznámení útoku „aktivního střelce“,
- hlídku v druhém sledu, které je po příjezdu na místo známo, že policie již proti aktivnímu střelci zakročuje.

Každá z těchto hlídek má rozdílné úkoly. Úkolem hlídky nasazené v prvním sledu je získání co nejvíce upřesňujících informací od operačního střediska již v průběhu přesunu na místo mimořádné události. Pokud je hlídka vybavena prostředky balistické ochrany je povinna tyto použít. Dále pokud je vybavena dlouhými služebními zbraněmi má opět povinnost tyto použít. V co možná nejkratší době se musí přesunout na místo útoku aktivního střelce s takticky vhodným odstavením vozidla. Po příjezdu na místo a před zahájením samotného zákroku hlídka na místě:

- kontroluje výzbroj a výstroj (zbraně, balistické ochrany, radiostanici), nastavuje radiostanici na určený řídicí kanál,
- u prvního vozidla na místě nechává zapnutý výstražný systém,
- odstavuje vozidlo pokud možno mimo prostor ohrožení střelbou,
- zjišťuje informace od svědků na místě události a tyto informace předává na operační středisko,
- zahajuje eliminaci aktivního střelce a o tomto informuje operační středisko,
- ohrožené osoby odesílá do bezpečných propátrných prostor, případně ven z objektu,
- postupuje proti směru útěku ohrožených osob nebo podle sluchového vjemu střelby,
- stále získává informace od ohrožených osob a opět je předává operačnímu středisku,
- po vypátrání aktivního střelce jeho eliminace, použití donucovacích prostředků nebo zbraně.

Úkoly hlídky nasazené v druhém sledu jsou stejné jako úkoly prvosledové, k tomu však plní další úkoly a to:

- zjištění a nastavení totožného kanálu na radiostanici,
- při výjezdu z útvaru vzít s sebou dlouhé zbraně,

- na základě informací od operačního střediska vstup do objektu a propátrání dalších prostor,
- zajištění okolí místa události s případnou uzávěrou prostoru proti vstupu nezúčastněných osob,
- vymežit prostor pro shromáždění ohrožených osob vycházejících z objektu nebo prostoru, kontrolovat tyto osoby,
- dle možností provádět krizovou komunikaci do příjezdu policejního vyjednavče,
- v případě nasazení dalších složek IZS vhodně zvolit jejich rozmístění v nástupním prostoru se zaměřením na zajištění jejich bezpečnosti a jejich činnosti.

Policie ČR na místě MU stanoví vnější a nebezpečnou zónu, která se postupně k eliminaci aktivního střelce uzavře. Velikost jednotlivých zón závisí na místních podmínkách. Ve vnější zóně, v dostatečné vzdálenosti od nebezpečné zóny – možného útoku aktivního střelce, se obvykle zřizuje:

- nástupní a týlový prostor složek IZS,
- stanoviště velitele zásahu,
- stanoviště pro poskytnutí přednemocniční neodkladné péče,
- stanoviště pro ztotožnění a kontrolu evakuovaných osob,
- stanoviště pro poskytnutí psychosociální pomoci,
- bezpečnostní uzávěry do vnější zóny,
- kontrolní stanoviště vstupu do nebezpečné zóny.

Vymezení vnější zóny, včetně stanovení bezpečnostních uzávěrů do vnější zóny, řídí Policie ČR ve spolupráci s ostatními složkami IZS.

Prioritou jednotek požární ochrany je nasazení sil a prostředků ve prospěch likvidace mimořádné události, zejména spolupráce a součinnost se složkami IZS. Do eliminace aktivního střelce, jsou jednotky požární ochrany v nástupním prostoru složek IZS a zajišťují činnost zpravidla ve vnější zóně. Po celou dobu zásahu je velitel jednotek požární ochrany v kontaktu s velitelem zásahu, před eliminací aktivního střelce, zpravidla jen prostřednictvím operačních středisek. Jednotky požární ochrany

mohou vzhledem ke stupni nebezpečí použít osobní ochranné pracovní prostředky, kterými se mohou vybavit zapůjčením zejména od Policie ČR.

Prioritou pro zdravotní záchrannou službu je poskytnutí přednemocniční neodkladné péče osobám zasažených mimořádnou událostí. Před eliminací aktivního střelce jsou síly a prostředky zdravotní záchranné služby ustaveny v nástupním prostoru složek IZS a poskytují péči zpravidla pouze ve vnější zóně. Po celou dobu zásahu je vedoucí zdravotnické složky v kontaktu s velitelem zásahu, před eliminací aktivního střelce, jen prostřednictvím operačního střediska.

Dodržení výše uvedených zásad a pravidel při tak specifické mimořádné události, jakou aktivní střelec bezesporu je, nezaručuje bezchybné zvládnutí celé situace. Každá taková situace je jedinečná a výše uvedené zásady a pravidla nemusí být vždy stejná. Podle mého názoru záleží na veliteli opatření, jeho schopnosti rozhodovat a takticky vést složky IZS zasahující na místě mimořádné události.

Toto tvrzení se také potvrdilo při posledním provedeném cvičení v Klatovech. Měl jsem možnost nahlédnout do vyhodnocení taktického cvičení složek IZS. Z tohoto vyhodnocení vyplývá, že Velitel zásahu se na místě choval velice profesionálně, řídil pohyb zasahujících policistů, dále řídil převozy zraněných, asistenci HZS a pracovníků kriminální služby. Veškeré informace předával dále, zejména veliteli HZS a ZZS. Drobná pochybení byla zjištěna u zasahujících policistů, kdy docházelo k pomalému předávání získaných informací přímo z místa zásahu Veliteli zásahu a také k drobným taktickým chybám, zejména při přesunech hlídek a krytí jednotlivých policistů. V závěru tohoto vyhodnocení bylo konstatováno, že cvičení naplnilo svůj účel a zjištěné nedostatky se dají častým procvičováním odstranit. Za tímto účelem se všichni policisté v přímém úkonu účastní jednou do měsíce taktického výcviku spojeného se střeleckým výcvikem. Zde si osvojují zejména správné návyky s manipulací se střelnou zbraní a při taktickém výcviku zase nacvičují pohyb policistů při zásahu vně i uvnitř budov, pohyb po chodbách v budovách, prohlídky místností a vstupy do těchto místností. Při tomto se procvičují ve vzájemné komunikaci a hlavně krytí, aby co nejvíce chránili svůj život a zdraví. To, že tato cvičení jsou jen jednou v měsíci, je podle mého názoru nedostačující, ale to už je jiná a samostatná „kapitola“.

Počátkem byla položena otázka, zda Policie ČR opravdu využívá všechny právní normy při své práci za mimořádných událostí podle typových činností. Byla provedena selekce MU tak, jak se s těmito událostmi mohou policisté podle mého názoru nejčastěji při svém výkonu služby setkat, byl proveden popis těchto událostí spolu s popisem využitých právních norem a oprávnění. Podle tohoto byl sestaven přehled právních norem a z tohoto vyplývá, že na položenou otázku nejde jinak odpovědět než Ano, Policie ČR využívá všechny právní normy při své práci za mimořádných událostí podle typových činností.

5 Závěr

Tématem bakalářské práce bylo především sestavení přehledu právních norem využívaných Policií ČR za mimořádných událostí podle typových činností. Dále shrnutí úkolů jednotlivých složek Integrovaného záchranného systému a jejich práv a povinností za mimořádných událostí. Výzkumnou otázkou mělo být zjištěno, zda využívá Policie ČR opravdu všechny dotčené právní normy při své práci za mimořádných událostí podle typových činností.

V teoretické části jsem velkou část věnoval popisu, co to vlastně je Integrovaný záchranný systém a jaké jsou jeho základní a ostatní složky. Dále jsem popsal druhy mimořádných událostí, se kterými se policisté při své práci mohou s největší pravděpodobností setkat. Každá mimořádná událost je zde charakterizována, u každé mimořádné události jsou uvedeny složky IZS, které se mohou na ni podílet a v krátkosti jsou zde popsány činnosti, které jednotlivé složky na konkrétní mimořádné události provádějí a vykonávají.

Podstatou teoretické části bylo sestavit přehled právních norem, které PČR při své práci za mimořádných událostí podle typových činností využívají a z těchto právních norem byla vypsána některá ustanovení, která jsou užívána nejčastěji. Dále mělo být zjištěno, zda PČR opravdu využívá všechny právní normy při své práci za mimořádných událostí podle typových činností. Je pravdou, že u PČR se vedou všechny možné statistické údaje, ale to, kolik právních norem je využíváno při MU, a zda jsou využívány opravdu všechny, není nikde statisticky zpracovááno.

Na toto téma byly provedeny řízené pohovory s policisty zařazenými u jednotlivých služeb Policie ČR, bylo provedeno vyhodnocení jak dostupných statistik PČR tak statistik HZS a shodli jsme se na tom, že všechny základní složky IZS, tedy i PČR musí využívat všechny právní normy při MU a to tak, aby co nejúčinněji a nejrychleji provedli záchranné a likvidační práce při konkrétní MU. Za tímto účelem jednotlivé složky provádí svoje cvičení, ale jsou také prováděna společná cvičení. Tímto způsobem, se podle mého názoru, mohou nacvičit jednotlivé postupy a spolupráce složek IZS, aby IZS jako systém působil co nejefektivněji. Z vyhodnocení statistik,

provedených rozhovorů a uvedených údajů vyplývá, že využívání právních norem při práci za MU podle typových činností, je každodenním „chlebem“ nejen PČR, ale i ostatní základních složek IZS.

Závěrem bych chtěl podotknout, že četnost výcviků a společných cvičení by měla být vyšší, protože jak se říká: „Těžko na cvičišti, lehký na bojišti“.

6 Seznam použité literatury

- (1) MACEK, Pavel a kol. Pořádková činnost policie. 2. Vydání Praha: Vydavatelství POLICE HISTORY, 2008. ISBN 978-80-86477-45-9
- (2) HRUDKA, Josef, David ZÁMEK a kol. Organizace a činnost policejních služeb. 67. publikace Mělník: Vydavatelství POLICE HISTORY. ISBN 978-80-86477-56-5
- (3) MATES, Pavel, Eva HORZINGOVÁ, Matěj HROMÁDKA a Jindřich RAJMAN. Nové policejní právo. 801. publikace Praha: Vydavatelství Linde, 2009.
- (4) ŠKODA, Jindřich, František VAVERA a Radek ŠMERDA. Zákon o policii s komentářem. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-7380-160-1
- (5) FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ, Tomáš GRIVNA a kolektiv. Trestní právo procesní. 6. Vydání Praha: Vydavatelství Wolters Kluwer, a. s., 2015.
- (6) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo hmotné. 3. Vydání Praha: Vydavatelství Linde, a. s., 2008.
- (7) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. Vydání Praha: Vydavatelství Linde, a. s., 2007.
- (8) NESVADBA, Petr, Radim BUREŠ a Michal DLOUHÝ. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-7380-195-3
- (9) ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník I. 1. Vydání Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3
- (10) ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní zákoník II. 1. Vydání Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9
- (11) Ústava České republiky. In: 1993. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>
- (12) Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky. In: 1993. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-2>
- (13) Zákon o Policii České republiky. In: 2009. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

- (14) Zákon integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In:2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>
- (15) Zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (zákon o hasičském záchranném sboru). In:2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-320>
- (16) Zákon o zdravotnické záchranné službě. In: 2011. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>
- (17) Zákon trestní zákoník. In: 2010. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- (18) Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). In:1962. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1962-141>
- (19) Zákon o některých přestupcích. In: 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251>
- (20) Zákon o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. In: 2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>
- (21) Zákon České národní rady o obecní policii. In: 1991. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>
- (22) Zákon České národní rady o Armádě České republiky a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů. In: 1993. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-15>
- (23) Zákon o Celní správě České republiky. In: 2012. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-17>
- (24) Zákon o obcích (obecní zřízení). In: 2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>
- (25) Zákon o krajích (krajské zřízení). In: 2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-129>
- (26) Zákon o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). In: 1999. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>
- (27) Zákon o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: 2000. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>

- (28) Statistické ročenky Hasičského záchranného sboru ČR. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/statisticke-rocenky-hasicskeho-zachranneho-sboru-cr.aspx>
- (29) Informační kanál Policejního prezidia ČR, Evidence dopravních nehod. Dostupné z: http://edn-aplikace.pcr.cz/SitePages/rocni_celostatni.aspx
- (30) Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje, Kancelář ředitele, oddělení krizového řízení. Dostupné z: <http://krpp.pcr.cz/okr/index.php>
- (31) BITTNER, Roman a kolektiv. Aktivní útočník (zákrok proti nebezpečnému pachateli). 2. Vydání Praha: Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy, 2016
- (32) Vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. In: 2001. Dostupné z: systém ASPI – stav k 8.5.2016 do částky 56/2016 Sb. a 11/2016 Sb.
- (33) Nařízení Ministerstva vnitra, kterým se stanoví postup při hlášení událostí v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, záchranných a likvidačních prací, ochrany obyvatelstva a dalších mimořádných událostí. In: 2012. Dostupné z: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar/>
- (34) Rozkaz policejního prezidenta, kterým se vydává dohoda o spolupráci mezi Hasičským záchranným sborem České republiky a Policií České republiky. In: 2004. Dostupné z: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar/>
- (35) Rozkaz policejního prezidenta, kterým se vydává dohoda o součinnosti mezi Policií České republiky a Hasičským záchranným sborem České republiky. In: 2005. Dostupné z: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar/>
- (36) Závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se upravují úkoly Policie České republiky při přípravě a provádění záchranných a likvidačních prací složkami integrovaného záchranného systému. In: 2008. Dostupné z: <http://esiar.pcr.cz/kniha/siar/>
- (37) Katalog typových činností složek IZS II. 1. Vydání: Vydalo Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství v Ostravě, 2012. ISBN 978-80-7385-028-9
- (38) Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. In: 2016. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

(39) Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. In: 2003.

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>